ЭЛ-ЮРТ ПАХТАКОРЛАРНИ ШАРАФЛАЙДИ

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ҲАМДА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

12 ЙИЛ ЧИҚИШИ

№ 233 (3205)

28 ноябрь ЯКШАНБА 1965 йил

Баҳоси 2 тийин

ЗАФАРЛИ ОДИМ

ЕТТИ ЙИЛЛИК ПЛАН ТОПШИРИҚЛАРИ БАЖАРИЛДИ

Ўзбекистон меҳнаткашлари партия XXI ва XXII съездлари ҳамда КПСС Марказий Комитети Пленумларининг қарорларини амалга ошира бориб, етти йиллик даврида КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукуматининг доимий ғамхўрлиги туфайли республика халқ хўжалиги ва маданиятининг ҳамма соҳаларини ривожлантиришда катта муваффақиятларга эришдилар.

Етти йиллик планнинг пахта етиштириш юзасидан 1965 йилга белгиланган топшириғи ошириб бажарилганлиги тўғрисида илгари хабар берилган эди. Республикада 28 ноябргача 3 миллион 880 минг тонна пахта тайёрланди.

Ўзбекистон саноати тез суръатлар билан ривожланмоқда. Етти йил ичида саноат ишлаб чиқариши ҳажми тахминан 1,18 баравар ортади. Бу эса. КПССнинг XXI съезди тасдиқлаган контроль рақамларга тамомила мувофиқдир. Ўзбекистон саноати ходимлари етти йиллик планни муддатидан илгари бажариш учун умум халқ мусобақасини қизитиб юбордилар. Кўпгина корхоналар 1959—1965 йилларга белгиланган планларни бажариб бўлдилар.

Республика саноати пўлат, прокат, дизель, қувват трансформаторлари, центробеж насослари, компрессорлар, химия ускуналари, абразив асбоблари, экскаваторлар, трактор прицеплари, тракторлар, қишлоқ хўжалик машиналари, трактор культиваторлари, пахта териш машиналари, қишлоқ хўжалик машиналарига керакли запас қисмлар, йиғма темир-бетон конструкциялар ва деталлар, тунука, устки кийимлик трикотаж, гўшт, мол ёғи, қаймоғи олинмаган сут маҳсулотлари ва крупа ишлаб чиқариш соҳасида етти йиллик планнинг контроль рақамларини муддатидан илгари бажарди.

Етти йиллик мобайнида оғир саноат ва биринчи навбатда бу саноатнинг пахтачиликни ривожлантириш билан боғлиқ бўлган тармоқлари айниқса тез суръатлар билан ривожланди. Республиканинг машинасозлик саноати қишлоқ хўжалик машиналарини, ва, жумладан, пахта териш машиналари ишлаб чиқариш юзасидан етти йилликнинг контроль рақамларида 1965 йилга мўлжалланган даражага 1962 йилдаёқ эришди. 7 йил ичида контроль рақамлар топшириқларидан ташқари 15.2 мингта пахта териш машиналари, пахтани қоп-қанорсиз ташиш учун 44 мингта трактор прицепи, 15,5 мингта трактор культиватори ва бошқа кўп машиналар ишлаб чиқарилади.

Химия саноати анча ривожланди. Фарғонадаги азотли ўғит заводи, Навоий химия комбинати қурилиб, маҳсулот ишлаб чиқара бошлади, Чирчиқ электрохимия комбинати, Қўқон ва Самарқанд суперфосфат заводлари реконструкция қилинди ва кенгайтирилди. Бунинг натижасида 1965 йилда минерал ўғитлар ишлаб чиқариш 2,2 миллион тоннага етди ва 1958 йил даражасидан контроль рақамларда белгиланган 2 баравар ўрнига 2,2 баравар ортиб кетди.

Республикада электр энергияси ишлаб чиқариш ғоят ривожланди. Етти йиллик топшириқларига мувофиқ, 600 минг киловатт қувватли Тошкент ГРЭСи, 350 минг киловатт қувватли Навоий ГРЭСи, 48 минг киловатт қувватли Тахиатош ГРЭСи қурилди. Бу ГРЭСлар табиий газ билан ишламоқда. Арзон маҳаллий ёқилғи билан ишлайдиган 600 минг киловатт қувватли Оҳангарон ГРЭСи қурилиб бўлди. Шу йиллар ичида электр қуввати ўтказадиган қарийб 4 минг километр узунлигида юқори вольтли линиялар қурилади. Бу — Совет ҳокимиятининг бундан аввалги ҳамма йилларида қурилган юқори вольтли линиялардан ортиқдир. 1965 йилда электр энергияси ишлаб чиқариш 1958 йилдагига нисбатан икки баравардан зиёд ортади. Бунинг натижасида ишлаб чиқаришнинг энергияни кўп талаб қиладиган соҳаларини ривожлантириш, қишлоқ хўжалигини ҳамда экономиканинг бошқа тармоқларини электрлаштиришни яқин йиллар ичида туғаллаш учун шарт-шароит вужудга келтирилди.

Йирик газ индустриясининг вужудга келтирилганлиги халқ хўжалиги учун жуда катта аҳамиятга эга бўлди. Газ чиқариш 1958 йилдаги 126,4 миллион кубометр ўрнига 1965 йилда 16,1 миллиард кубометргача, ёки 130 баравар кўпаяди. Жами 785 километр узунлигидаги Жарқоқ—Бухоро — Самарқанд — Тошкент —Чимкент магистраль газ қувурлари ва 2 қаторли 2 минг километрдан кўпроқ узунликдаги Бухоро—Урал магистраль газ қувурлари қурилди. Урал саноати 1965 йилда Бухородан 11,45 миллиард кубометр газ олади; Қозоғистон ССР 630 миллион кубометр ва Тожикистон ССР 65 миллион кубометр газ олади. Республиканинг ёқилғи балансида газнинг салмоғи 1958 йилдаги 3,3 процент ўрнига 50 процентдан кўпроқ бўлади.

Рангли металлургия тез суръатлар билан ривожланди. 1964 йилдан бошлаб республикада тозаланмаган ва тозаланган мис ишлаб чиқарилмоқда. Рух заводи қурилмоқда. Бу завод 1968 йилда ишга туширилади. Бу тармоқнинг маҳсулоти етти йилликда 6 баравардан зиёд ортди.

Бинокорлик материаллари саноати ҳам шундай тез суръатлар билан ривожланди. 1965 йилда маҳсулот ҳажми 1958 йилдагига нисбатан 3 баравардан зиёд кўпаяди. Оҳангаронда йилига 1 миллион 325 минг тонна цемент ишлаб чиқарувчи йирик завод қурилди, Қувасой ва Бекобод цемент комбинатлари реконструкция қилинди. 1965 йилда цемент ишлаб чиқариш 1958 йилдагига нисбатан контроль рақамларда белгиланган 4 баравар ўрнига 4,6 баравар ортади. Йиғма темирбетон ва йирик панелли уйсозлик саноати янгидан вужудга келтирилди. Бу тармоқларнинг, шунингдек бинокорлик индустриясининг ривожланиши капитал қурилишни тез ривожлантириш учун зарур шароитларни вужудга келтирди.

Етти йиллик контроль рақамларида республика халқ хўжалигини ривожлантириш учун 3,5 — 3,6 миллиард сўм, яъни шундан аввалги етти йилликдагига нисбатан тахминан 2,4 баравар кўпроқ капитал маблағ ажратиш кўзда тутилган эди. Ҳақиқатда эса, етти йиллик мобайнида ажратиладиган капитал маблағлар 4,2 миллиард сўмдан кўпроқ бўлади. Бу — 1952—1958 йиллардагидан 2,8 баравар ортиқдир. Капитал маблағ ҳажми юзасидан КПСС XXI съезди тасдиқлаган контроль рақамлар республикада умуман муддатидан илгари бажарилди.

Хўжаликнинг рангли металлургия, машинасозлик, қишлоқ хўжалиги, автомобиль транспорти, йўл хўжалиги ва алоқа каби тармоқларига ажратилган капитал маблағлар миқдори етти йилликда мўлжаллангандан ортиб кетди.

Ўзбекистон ССРда етти йилликда ўзлаштирилган капитал маблағлар ҳисобига 450 тадан кўпроқ саноат корхонаси ва янги цехлар қурилиб ишга туширилди, ишлаб турган кўп корхоналар реконструкция қилинди ва кенгайтирилди.

Етти йиллик мобайнида қишлоқ хўжалигига ажратилган капитал маблағлар миқдори кўп даражада ортди.

1959—1965 йилларда сув хўжалиги қурилиши ғоят кенгайтирилди. Бу тадбирларга қарийб 1 миллиард сўм сарф қилинди. Бу— аввалги етти йилликда бажарилган ҳажмдан 3 баравардан зиёд ортиқдир. Чимқўрғон, Жанубий Сурхон, Тошкент, Каркидон сув омборлари қурилиб фойдаланиш учун топширилди. Каттақўрғон, Косонсой ва Учқизил сув омборлари реконструкция қилиниб, кенгайтирилди. Етти йиллик даврида сув омборларининг ҳажми 2 баравардан зиёд ортди. Аму-Бухоро, Аму-Қорақум ва Жанубий Мирзачўл каналлари, «Занг» канали, Эски Анҳор канали, Дарёлик ва Озерний республикалараро коллекторлар қурилди. Етти йиллик мобайнида Мирзачўл ҳамда Қарши даштларида, Амударё этакларида ва Жанубий Сурхон сув омбори зонасида янги ерларни ўзлаштириш ҳамда суғориш соҳасида кўп иш қилинди. Халқ хўжалигининг эҳтиёжларига мувофиқ, транспорт ва алоқа ҳам ривожлантирилди.

Ўзбекистон экономикасидаги барча тармоқларнинг ривожланиши меҳнаткашларнинг турмуш даражасини янада оширишни таъминлади. Аҳолининг реал даромадлари кўпайди, жамоат истеъмол фондлари йил сайин ортиб бормоқда. 7 йил ичида (1959—1965 йиллар) 8,5 миллион квадрат метрдан ортиқ уй-жой фойдаланиш учун топширилади. Коммунал хўжалик ва аҳолига маиший хизмат кўрсатиш тобора ривожланди.

1965 йилда чакана товар обороти ҳажми 1958 йилдагига нисбатан қарийб 70 процент ортади. Бу — етти йилликнинг контроль рақамларига мосдир. Етти йиллик мобайнида фан ва маданият, маориф ва соғлиқни сақлаш соҳасида жуда катта муваффақиятларга эришилди. Телевидение кенг ривожланди. умумий таълим мактабларида ўқувчилар сони 2 миллион 450 мингта, ўрта махсус ўқув юртларида ўқувчилар сони 98 мингга, олий ўқув юртлари студентларининг сони 165 минг кишига етди. Ана шу кўрсаткичлар бўйича етти йиллик контроль рақамлари анча ошириб бажарилди.

Болалар муассасалари ва медицина муассасалари, шунингдек маданий муассасалар шохобчаларини кенгайтириш соҳасида кўп иш қилинди. Давлатга қарашли мактабгача тарбия доимий муассасаларида болалар сони ҳозир 248 мингга етди. Бу — контроль рақамларда белгиланганидан 67 минг ортиқдир. Касалхоналардаги ўринлар сони контраль рақамларда кўзда тутилган 68,6 минг ўрнига 93 мингга етди.

1959—1965 йилларда оммавий ва махсус кутубхоналар, клублар, киноустановкалар, радио ва бошқа маданият муассасалари шоҳобчалари кўпайди. 1965 йилда Ўзбекистонда нашр этилаётган китоблар тиражи 27 миллион нусхани, журналлар тиражи 16 миллион нусхани ва газеталарнинг бир йиллик тиражи 385 миллион нусхани ташкил этди.

Ўзбекистон меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитети март ва сентябрь Пленумларининг қарорларини амалга ошира бориб, партиянинг XXIII съезди шарафига етти йилликнинг охирги йили бўлган 1965 йил халқ хўжалик планини тўла ва ошириб бажариш учун мусобақани кучайтирмоқдалар.

ЎЗБЕКИСТОН ССР
МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ
ДАВЛАТ ПЛАН КОМИТЕТИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР
МИНИСТРЛАР СОВЕТИ
ҲУЗУРИДАГИ МАРКАЗИЙ
СТАТИСТИКА БОШҚАРМАСИ

САМИМИЙ ТАШАККУР

Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 48 йиллиги муносабати билан КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Совети мамлакатимиз меҳнаткашларидан, корхоналар, муассасалар, колхозлар, совхозлар ва қурилишларнинг коллективларидан, партия ва жамоат ташкилотларидан, шунингдек чет эллардаги қардош партиялар, жамоат ташкилотларидан ва айрим кишилардан жуда кўп телеграмма ҳамда хатлар олишди.

Бу телеграмма ва хатларда байрам табриклари йўлланган бўлиб, КПСС ва СССР ҳукуматининг ички ҳамда ташқи сиёсатига юксак баҳо берилади. Чет эллик дўстларнинг мактубларида Совет Иттифоқи халқлари, Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг коммунизм қуриш ишида, умумий тинчлик учун, империализмга, эски ва янги мустамлакачиликка қарши демократия ва социал тараққиёт учун, марксизм-ленинизм улуғ идеяларининг тўла тантанаси учун курашда янги катта муваффақиятларга эришувлари тўғрисида ҳам чин кўнгилдан истаклар билдирилади.

КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Совети байрам табрикларини йўллаганликлари ва совет халқига, КПССга ҳамда СССР ҳукуматига яхши истакларини изҳор қилганликлари учун Совет Иттифоқининг барча меҳнаткашлари ва ташкилотларига, қардош партияларга, чет эллардаги ташкилотларга ва айрим кишиларга самимий ташаккур изҳор қиладилар.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ — СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ — СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ

ДАЛАДА БАЙРАМ

Шу дамларда ҳамманинг вақти чоғ. Элимизда тўйлар қувончли онлар бошланиб кетди.

Яқиндагина Бўка районининг бепоён далаларида пахталар чаман-чаман очилиб ётган эди. Ҳозир шу далаларга борсангиз, ерларни аллақачон шудгор қилиниб қўйилганлилигини, айрим жойларда сўнгги кўсаклар териб олинаётганини кўрасиз.

Тельман номли колхоздан Ҳакимполвон Қодиров бригадаси ҳар гектар ердан 48 центнердан ҳосил олган бўлса, 2-«Пискент» совхозидаги Ҳакимполвон Бекматов 38 центнердан ҳосил кўтарган. «Бўка» совхозидан Шайх Юсупов, Бойзоқ Тайсенов, Тимирязев номли колхознинг механик-ҳайдовчиси Қаюм Пардаев, Саттор Қурбонов, «Коммунизм» колхозининг Суяр Ҳасанов, Қаҳҳор Суяров, Жамбул номли колхознинг Жаббор Нормуродов сингари пешқадамлари шунақа ютуқларни қўлга киритган.

Саидраҳим Саймоқов раислик қилаётган «Коммунизм» колхозида бу йил етиштирилган ҳосилнинг 92 проценти машина билан териб олинди. Колхоз ёрдамчилар олишдан воз кечди, деган хушхабар ҳаммани қувонтирган эди. 1-«Пискент» совхозининг директори Мирзаев, Охунбобоев номли колхознинг раиси Абдуқулов ўртоқлар билан гаплашиб қолсангиз бу йил ҳосилдорлик ҳар гектар ҳисобига уч-тўрт центнердан ошганини ҳикоя қила бошлайдилар. «Партия XX съезди» колхозининг раиси Ҳайитбоев бу йил планни бажарибгина қолмадик, шу билан бирга колхозчиларнинг турар жойларини яхшилаш, болаларимизни яхши ўқишларини таъминлаш мақсадида 20 та уй, катта мактаб биноси қуриб ишга туширдик. Пахта байрами арафасида колхозчиларимиз янги уйларга кўчиб кирдилар. дейди. Свердлов номли колхознинг раиси Абдимуминов бизда ҳам колхозчиларга 30 та уй қурилди. Ҳозир шундан ўнтасида колхозчилар ховли тўйи ўтказдилар. дейди.

Бўкалик пахтакорлар бу йил шундай ютуқлар, тушунча ва истаклар, катта орзулар билан янги машъаллар сафини тўлдириб пахта байрамини нишонламоқдалар. Ҳозир Бўканинг қайси қишлоғига борманг, тўй устидан чиқасиз. Қорақўйли қишлоғидаги «Ленинизм», Равот қишлоғида «Партия XX съезди», Ачамайли қишлоғидаги «Партия XIX съезди», Кировчи, Саид, Муротали қишлоқларидаги «Гулистон», Охунбобоев номли, Свердлов номли колхозларида ҳам катта тўй тантана. Қўйингчи, қаерга борманг тўкин дастурхонлар, катта сайллар устидан чиқасиз. Эрта баҳордан бери тинмай тер тўккан механизаторлар, миришкор пахтакорлар, пахтачилик илмини ипидан-игнасигача биладиган агрономлар, манглай тери билан ғўзаларга оби-ҳаёт берган сувчиларнинг юзида табассум, лабларида кулги, дилларида қувонч.

Охунбобоев номли колхозида Оҳангарон шаҳридан келган меҳмонлар ҳам колхозчилар билан бир даврада ўтиришибди. Улар ғолиб пахтакорларни, шаҳар меҳнаткашлари ишчилар номидан табриклагани келганлар. Свердлов номли колхозда шаҳардан келган ҳаваскорлар колхозчилар кўнглини хушнуд этиш учун ўз санъатларини намойиш қилмоқдалар. Ясанган-тусанган аёллар, йигитлар машиналарга ўтириб шаҳар томон бормоқдалар.

Байрамингиз қутлуғ бўлсин, қалби пок дала шунқорлари! Сизларга зафарлар ёр бўлсин!

Б. ҲАЛИЛОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг мухбири.

ЁЗУВЧИ К. М. СИМОНОВ ЛЕНИН ОРДЕНИ БИЛАН МУКОФОТЛАНДИ

Совет адабиётини ривожлантиришдаги катта хизматлари учун ва туғилган кунига 50 йил тўлиши муносабати билан СССР Олий Совети Президиумининг 1965 йил 27 ноябрдаги фармонига биноан ёзувчи Кирилл (Константин) Михайлович Симонов Ленин ордени билан мукофотланди.

(ТАСС).

МЕҲНАТ ШОДИЁНАСИ

Деҳқонлар бу йилги иш натижаларидан ниҳоятда хурсандлар. Чунки қайси колхоз, совхоз, район, область ҳақида гап бормасин, ҳамма жойда план тўлганлиги, мажбурият бажарилганлиги ҳақида ғурурланиб гапирилаётганлигини эшитасиз.

Бу йилги об-ҳаво шароити ниҳоятда мураккаб бўлишига қарамай, шунчалик юксак натижаға эришилганлигининг боиси қаерда? Агар бу масалани бизнинг колхоз мисолида таҳлил қиладиган бўлсак. бошқа хўжаликларда ҳам шундай аҳвол юз берганлигини билиб олиш қийин эмас. Баҳорнинг қуруқ келганлиги, ёзнинг ниҳоятда иссиқ бўлганлиги бизни жуда шоширив қўйди. Пахта учун иссиқ қанча кўп бўлса, шунча яхшилигини ҳар бир деҳқон билади. Аммо кун ҳаддан ташқари иссиқ келса-ю, сув камчил бўлса, деҳқонни шоширив қўяди. Бу йилги ёз худди шундай келди. Ана шуни ҳисобга олган бизнинг колхоз аъзолари сувдан ниҳоятда тежаб-тергаб фойдаландилар. Шунинг учун пахтамиз ўтган йиллардагига қараганда эртаги бўлиб етишди. Бригада ва звенолар теримни зўр уюшқоқлик билан бошлаб. йиллик планни сентябрнинг охири, октябрнинг биринчи кунларидаёқ бажаришга муваффақ бўлдилар.

Бу мисли кўрилмаган қувончли натижа қишлоғимиздаги ҳар бир кишини ғайратлантириб юборди. Шунинг учун колхоз ҳам йиллик планни октябрь ойининг бошларида шараф билан адо этди. Ўшанда 1700 гектар ернинг ҳар гектаридан 34 центнердан ҳосил топширилган эди. Пахтакорларимиз мажбуриятни ҳам белгиланган муддатдан илгари бажариш учун фидокорлик билан меҳнат қилдилар. Қувонч билан айта оламизки, ҳозиргача гектаридан 37,5 центнердан пахта топшириб, пландаги 5 минг тонна ўрнига шу кунгача давлатга 6365.5 тонна «оқ олтин» сотдик, план 127,5 процент қилиб бажарилди. Биз ҳосилдорликни 38,5 центнерга етказиш учун курашмоқдамиз.

КПССнинг XXIII съезди шарафига мусобақани кенг қулоч ёйдириб ишлаётган пахтакорлар ва механизаторлар 1966 йилда ҳам бу йилги сингари ва ундан ҳам яхшироқ натижаларга эришиш учун кузги шудгор ва бошқа тайёргарлик ишларини намунали олиб бормоқдалар. Далаларимизда 15 га кучли трактор ишлаб турибди. Улар билан ҳар кеча-кундузда 105 гектардан ерни шудгорлаш режалаштирилган бўлса, бу топшириқ ошириб бажарилмоқда.

Республикамизда пахта байрами нишонланаётган шу кунларда бизнинг қишлоқда ҳам меҳнат шодиёнаси авжида. Колхозчилар ўзларининг фидокорона меҳнатлари натижасидан хурсанд бўлган ҳолда байрамга етиб келдилар. Шунинг учун ҳам байрам тўй-томошага айланиб кетди.

А. МАТҚОБУЛОВ,
Оржоникидзе районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхозининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, республикада хизмат кўрсатган пахтакор.

ПАХТА БАЙРАМИ — ЗАФАР БАЙРАМИ

ҲОСИЛ ВА МУДДАТ

Бугун — пахта байрами! Заршуносларимиз бепоён пайкалларга тўкилган маржон-маржон тердан униб чиққан пахта шарафига, Ватан хазинасида қад кўтарган осмонўпар хирмонлар шарафига тўй-тантана қилмоқдалар. Бугунги табассумнинг, бугунги ўйин-кулгунинг, бугунги шоду-хуррамликнинг боиси — пахта! Ҳаммаданам шуниси қувончлики, пахта байрами осмонда қуёш чарақлаб турган, ҳаво одамларни ўзининг илиқ бағрига олган бир пайтда ўтаяпти.

— Илгарилари пахта байрами қаҳратон қишда бўларди, — деб ҳикоя қилади колхоз раиси Миразиз Рўзиматов.— Ўшанда азбаройи совуқ қаттиқ бўлганидан байрамга қалин пўстин кийиб, телпакнинг қулоқчинини тушириб, этик ичидан қават-қават пайтава ўраб борардик. «Пахта байрами нега қаҳратон қишга қолиб кетарди?» деб сўрарсиз. Чунки илгарилари пахта ҳозиргидан анча кеч пишар, йиғим-терим қиш-қировли кунларгача чўзилиб кетарди. Энди бўлса тамоман бошқача манзарани кўраяпмиз: пахта тўйи ноябрда — қуёшли кунда бўлаяпти. Бунинг сири нимада? Сири шундаки, эндиликда деҳқонлар пахтани эрта пиширив, эрта саранжомлаб олишни жуда яхши биладиган бўлиб қолишди. Пахта ва муддат бир-бирига чамбарчас боғланган. Агар «пахта-пахта» дейилаверса-ю, муддат унутиб қўйилса, йиғим-терим ҳам, «оқ олтин» байрами ҳам қаҳратон қишга қолиб кетади.

Миразиз аканинг бу гапларини янаям равшанроқ тушунтириб бериш учун унинг ўзи раислик қилаётган Ўрта Чирчиқдаги Охунбобоев номли колхоз деҳқонлари «Пахта ва муддат» деган мезонга қандай амал қилаётганликлари тўғрисида ҳикоя қилмоқчимиз.

Бу колхоз пахтакорлари деҳқончилик маданиятини юксак даражага кўтаришган. Бундан атиги етти-саккиз йил илгари хўжаликда пахта тайёрлаш планининг бажарилиши икки-уч ойга чўзилиб кетарди. Пайкалга бир-икки қарич қор ёққан маҳалда пахтани териб олишнинг ўзи бўлади дейсизми?! Деҳқонлар «наҳотки пахтани эрта муддатларда пиширив, барвақт йиғиб-териб олиш мумкин эмасикин?» деган гап устида бош қотира бошлашди. Бутун йил бўйи қилинадиган ишлар бундоқ хомчўт қилиб чиқилди. Деҳқончиликдаги ҳар бир тадбир қачон, қанча муддатда бажарилаётганлиги, бундан кейин қачон ва қанча муддатда бажариш мумкинлиги режалаб кўрилди. Дунёда одамнинг қўлидан келмайдиган иш йўқ. Бу ишнинг ҳам албатта уддасидан чиқиб бўлади!

Шундан кейин «Пахта ва муддат» мезони колхоз деҳқонларининг энг асосий мезонларидан бири бўлиб қолди. Улар деҳқончилик маданиятини юксалтириш йўли билан бу мезонга тўла амал қилиш мумкинлигига аниқ ишонч ҳосил қилдилар. Колхозчиларнинг шу юксалиш йўлига дадил қадам қўйганликлари чакки натижа бермади. Йиллар ўтгани сайин кўзланган мақсад яқинлашаверди. Мана қаранг, колхозда пахта тайёрлаш плани 1958—1959 йилларда 70—80 кунда бажарилган бўлса, 1962 йилда 46 кунда, 1964 йилда эса 36 кунда бажарилди. Бу йилчи? Бу йил 29 кунда бажарилди! Илгарилари шаҳардан келадиган ҳашарчиларга муҳтож бўлинарди. Энди бўлса уч йилдан буён ҳашарчи чақирилмайди. Ҳамма пахтани колхозчиларнинг ўзлари териб олишаяпти. Ҳашарчиларга тўланадиган пул ҳам колхозчининг чўнтагига тушаяпти.

Колхозда агротехниканинг каттаю-кичик ҳамма тадбирлари кўнгилдагидек қилиб бажарилмагунича деҳқонларнинг кўнгли жойига тушмайди. Аввалamбор ернинг қадрига етилади. Деҳқончиликнинг боши — шудгор. Хўжаликда барча майдонлар куз кезларидаёқ чуқур қилиб шудгорлаб қўйилади. Қиши билан ер ўғитга тўйдирилади. Баҳор чиққач, тупроқ исиганидан кейингина ерга чигит ташланади. Бунда гап кўп. Агар тупроқ исимасдан туриб чигит экилса, тўла униб чиқмайди, униб чиққанлари эса нимжон бўлиб ўсади. Экишнинг муддатида ҳам гап кўп. Колхоз пахтакорлари ҳар йили ҳам чигитни 8—10 кун ичида экиб оладилар. Бу хўжалик шароитида экиш-тикиш ишлари 10 апрелгача, узоғи билан 20 апрелгача тугалланса, жуда яхши бўлади. Деҳқонлар ана шу шароитни ҳисобга олган ҳолда долзарб муддатни сира зое ўтказиб юбормайдилар.

Чигит униб чиқиши билан мурғак ниҳоллар тезда ягана қилиб олинади. Шундай қилинмаса ғўза яйраб ўсмайди. Ягонадан кейин қолган ғўзалар ўша уядаги озуқалардан ҳам, иссиқликдан ҳам, намдан ҳам баҳраманд бўлади, бегона ўтларга кун бермайди. Бу колхоздагилар қанча ўғитлари бўлса, ўшанинг ҳаммасини ғўзага ёшлигида — то гуллагунига қадар беришади. Кўпйиллик тажрибадан маълумки, ўт босган пайкалнинг ҳосили ўт босмаган пайкалнинг ҳосилига нисбатан 8—10 кун кеч пишади. Колхозчилар ана шуни ҳисобга олиб, бирор пайкалда ҳам бегона ўтни қолдирмасликка ҳаракат қилишади. Бу колхоз деҳқонларининг бир гапи бор: «Ғўзани очқотиш керак, — дейишади улар, — бунинг учун ғўзанинг тагини қизитиш лозим». Тупроқни қизитиш учун улар ҳамма культивацияни ўз муддатида ўтказадилар.

Колхоз ерлари икки зонага бўлинган, бири юқори зона, иккинчиси пастки зона. Илгарилари бу зоналардаги ҳосилдорлик гектар бошига 6—8 центнер фарқ қиларди. Пахтакорлар ана шу фарқни йўқотиш учун ҳар иккала зонада икки хил агротехника тадбирларини қўллана бошлашди. Пастки зона икки марта кўпроқ культивация қилинади, бир марта ортиқча ўтоқдан чиқарилади, сув эса бир марта кам берилади. Ана шунга ўхшаган тадбирлар ҳосилдорлик ўртасидаги фарқни йўқотди. Ҳозир ҳар иккала зонада ҳам пахтадан баракали хирмон кўтарилаяпти.

Пахтани эрта етилтиришда чеканканинг муддати ҳам катта аҳамиятга эга. Колхозда ғўза чеканкаси 16—17 июлда бошланиб, узоғи билан 1 августга қадар тугалланади. Бу ҳам пахтанинг эртаги бўлишига сезиларли таъсир кўрсатади.

Бу колхозда пахтачиликни комплекс механизациялаш ҳам юксак даражага кўтарилган. Техниканинг кучидан жуда унумли фойдаланилади. Унумли фойдаланиш учун эса ҳамма тракторлар ва машиналар пухта созланиши керак. Хўжалик механизаторлари — чиниққан кишилар. Улар мавжуд техника воситаларининг ҳаммасини ўзлари ремонт қилишади. Шундай ремонт қилишадики, «фалон трактор далада бузилиб қолди» деган гапга ўрин қолмайди. Техникадан унумли фойдаланиш ишни қандай ташкил этишга ҳам боғлиқ. Бултур колхозда 12 та бригада, бригадалар ичида эса бир қанча звенолар бор эди. Звеноларга ишнинг кўзини билган механизаторлар бошчилик қила бошлагач, бригадалар ўз-ўзидан керак бўлмай қолди. Бу йил уларнинг ҳаммаси тугатилиб, ўрнига 12 та комплекс механизациялашган, хўжалик ҳисобида ишлайдиган звено тузилди. Ҳар бир звенога 3—4 тадан чопиқ трактори ва бошқа техника воситалари бириктиб берилди. Пахтанинг эрта муддатда пиширилиши ва йиғиб-териб олинишида ана шу комплекс механизациялашган звеноларнинг ҳам аҳамияти жуда катта бўлаяпти.

Шундай қилиб, бу йил колхоз пахтакорлари мисли кўрилмаган ютуқларни қўлга киритдилар. Мавжуд 1380 гектар майдоннинг ҳар гектаридан пландаги 24,3 центнер ўрнига 25,3 центнердан ҳосил кўтариш мажбурияти олинган эди. Аслида эса ҳозиргача 34,5 центнердан ҳосил олинди. Давлатга пландаги 3360 тонна, дастлабки мажбуриятдаги 3500 тонна ўрнига 4800 тоннадан ортиқроқ пахта сотилди.

«Зангори кема»лар ҳар йилгидек бу йил ҳам колхозга катта фойда келтирди. 28 та машинанинг ҳар бири билан ўрта ҳисобда 73,5 тоннадан пахта териб олинди. Бу йил қўл терими 1 сентябрдан бошланди. Шунда кунига 2,5—3 процент миқдорида пахта териб олинди. 9 сентябрдан бошлаб «зангори кема»лар ишга тушди. Шундан кейин пунктга кунига 6—6,5 процентдан пахта жўнатила бошланди. 29 сентябрда ғалаба рапортига имзо чекилди!

Терим кампаниясида дала гвардиячиларини рағбатлантиришга жиддий эътибор берилди. Механик-ҳайдовчи терган ҳар бир тонна пахтасига биринчи-иккинчи машина теримида беш сўмдан, учинчи теримда эса ўн сўмдан ҳақ олди. Илғор механизаторлар олган даромад жуда баракали бўлди. Масалан, 119 тонна пахта терган Кўкан Беканов бир ойлик меҳнати эвазига 720 сўм пул олди. Икром Тожиматов, Маҳкам Туробқулов сингари пешқадам механизаторлар ҳам ундан қолишмадилар.

...Бугун эрта тонгданоқ пахта байрами яна авжига чиқмоқда. Пахтани деб қишин-ёзин жон куйдириб меҳнат қилган ғайрати зўр, ҳиммати олий, ҳормас-толмас деҳқонлар бугун худди ўз фарзандларини тўй қилаётгандек ич-ичларидан қувонаяптилар, руҳланаяптилар. Ана шундай ажиб дамларда Ўрта Чирчиқдаги машъал Охунбобоев номли колхознинг «оқ олтин» соҳибкорларини пахта байрами билан қизғин қутлаймиз!

Ш. ШОРАҲМЕДОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг мухбири.

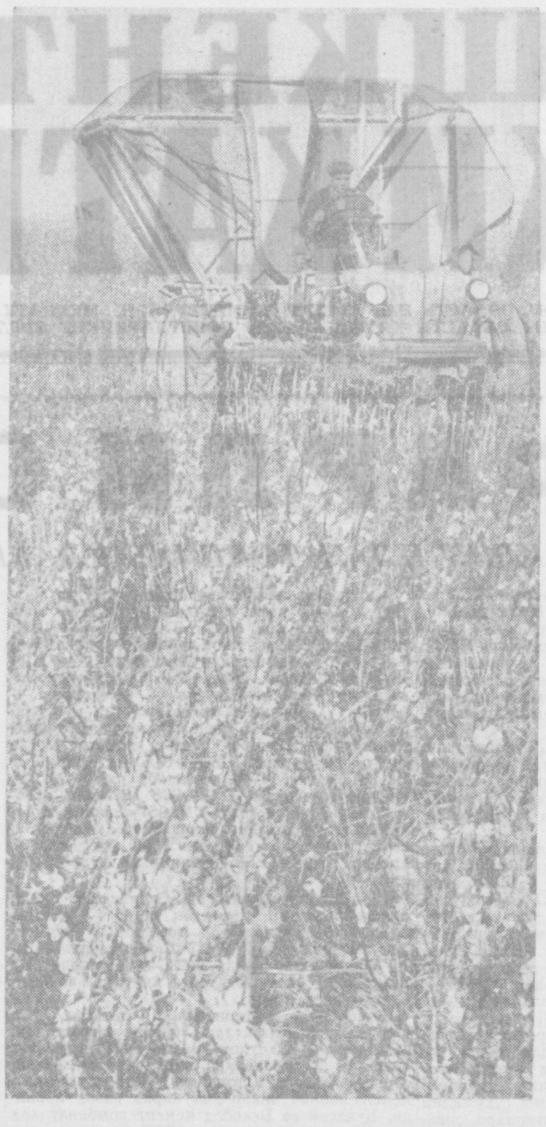

Пахта байрамини муносиб меҳнат совғалари билан кутиб олган Янгийўлдаги «Интернационал» колхозининг «оқ олтин» соҳибкорлари пешона тери тўкиб етиштирилган ҳосилнинг бирор граммини ҳам ерда қолдирмай йиғиб-териб олишяпти. Дала ишлари конвейер усулида ташкил этилмоқда. Олтита кўрак териш машинаси унумли ишлаб, ҳайдов тракторларига кенг йўл очиб бермоқда. Суратда: машина билан кўрак териш пайти.

Қ. Розиқов фотоси, (ЎзТАГ фотохроникаси).

ШУДГОРЛАШ ИЛҒОРЛАРИ

ОҚҚЎРҒОН. Райондаги хўжаликларда шудгорлаш кун сайин жадаллаштирилмоқда. «Ленинобод», Ҳамид Олимжон номли, Свердлов номли колхозларнинг жуда кўпгина бригадаларида шудгорлаш муддатидан олдин муваффақиятли бажарилди. Шудгорлаш ишлари икки сменада олиб борилаяпти. Свердлов номли колхознинг Қ. Иноятов, И. Траутвайн каби пешқадам тракторчилари пахта байрамини юз гектардан ер ҳайдаш билан кутиб олдилар. Район механизаторлари тезроқ маррага етиш учун зўр ғайрат билан ишламоқдалар.

Ш. ТУНҒАТОВ,
Н. ТУФОНОВ.

* * *

БЕКОБОД. Пахта байрами қизғин давом этаётган шу дамларда Дзержинский номли колхознинг ўнлаб тракторчилари шудгор қилишда яхши натижаларга эришаётганлиги ҳақида хабар келди. Исо Тўрабеков, Ғофур Қурбоналиев ўртоқлар раҳбарлик қилаётган участкалардаги тракторчиларнинг ҳаммаси ҳам топшириқни ошириб бажариш учун ҳаракат қилмоқда. Улар СССР Конституцияси кунигача шудгорлашни тўла тамомлаш мажбуриятини олишган.

Р. ТОЖИҚУЛОВ.

* * *

БЎКА. Охунбобоев номли колхознинг тракторчилари КПСС XXIII съезди шарафига бошланган социалистик мусобақани кучайтириб, пахта майдонларининг ярмидан кўпроғини шудгорлаб қўйишди. Колхоздаги ўнта ҳайдов тракторининг ҳаммаси ҳам икки сменада ишлаб турибди. Мўмин Иброҳимов, Мамад Туронов каби ишда толиқмас тракторчилар ерни 32—34 сантиметр чуқурликда ҳайдаб, бошқаларга ўрнак бўлишяпти.

С. ШАРАФХОНОВ.

Юқори Чирчиқдаги «Гулистон» колхозининг механизаторлари ер ҳайдаш ишларини қизғин давом эттирмоқдалар. Хўжаликнинг ҳамма участкаларида ҳайдов тракторлари унумли ишлаяпти. Суратда: колхознинг «Паркент» участкасида ер ҳайдаш пайти.

М. Нуриддинов фотоси.

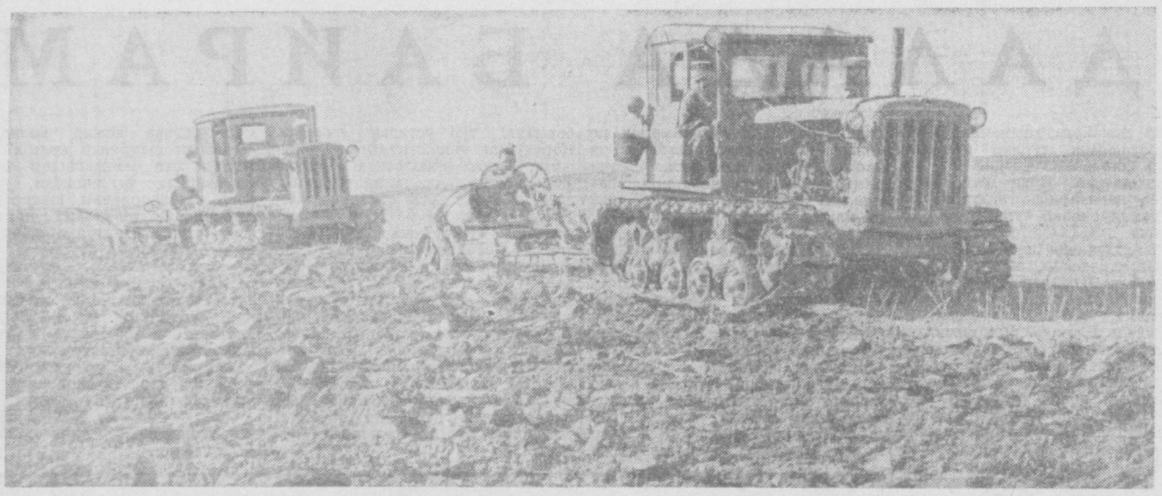

Бизнинг ҳам тўйимиз

Бугун республикамизнинг қишлоқларида пахта байрами шодиёналари нишонланаяпти. Бу улуғ айёмга азамат деҳқонларимиз қанчадан-қанча катта ютуқлар билан келишди. Тайёрлов пунктларимиздаги тоғ-тоғ «оқ олтин» хирмонлари пахтакор ва механизаторларнинг йил бўйи қилган ҳалол меҳнатларининг порлоқ нишонасидир.

Бугунги байрам сабзавотчиларнинг ҳам байрамидир. Чунки сабзавотчиларимиз ўзларининг мазали полиз экинлари ва ширин-шакар мевалари билан ҳаммани хушнуд қилиб турдилар. Пахтакорлар билан ёнма-ён ишлаб қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштиришга муносиб ҳиссаларини қўшдилар.

Коллективимиз совхозимизни рентабел хўжаликка айлантириш соҳасида фидокорона меҳнат қилмоқда. Экинларни меҳр билан парвариш қилиб, кўпроқ маҳсулот етиштирмоқда. Бу йил биз 1400 тонна сабзавот, 320 тонна полиз экинлари маҳсулоти, 229 тонна мева етиштириб бериб, бу соҳадаги топшириқни ошириб бажардик. Помидордан ҳам мўл ҳосил етиштирилиб, анчагина ишлар қилинди. Бу соҳада ўртоқ Хуриятхон Каримова бошлиқ звенонинг иши ибратлидир. Бу ерда гектар бошига етиштирилган ҳосил пландагига нисбатан қарийб икки баравар кўп бўлди. Карамдан ҳам мўл ҳосил етиштирилди.

Совхоз маъмурияти экинлардан кўпроқ ҳосил етиштиришда ишчиларга барча қулайликларни яратиб бермоқдалар. Минерал ва маданий ўғитлардан унумли ва ўз муддатларида фойдаланилаётганлиги, ер текислаш ва кузда шудгорлаб қўйиш қоидасига қатъий риоя қилинаётганлиги сабабли ҳам сабзавот экинларидан муттасил равишда юқори ҳосил етиштирмоқдамиз. Шу кунларда деҳқонларимиз шудгорлашни тезроқ тамомлаш учун курашяптилар. Шудгорлашда механизаторларимиз жонбозлик кўрсатишмоқда. Улар кундалик топшириқларини ошириб бажараётирлар. Далага маҳаллий ўғит ташиб чиқариш ҳам қизгин тус олди. Эрта баҳорда экиладиган ерларга гўнг чиқаришяпти.

Ишчиларимиз съездолди социалистик мусобақасини кучайтириб, келгуси йил мўл ҳосили учун пухта замин яратмоқдалар.

М. АКРОМОВ,
Калинин районидаги «Келес» совхозининг директори.

ТУҲФА

Юзимиз ёруғ бўлди, дилимиз шод. Колхозчиларимизнинг уйларида тўй-томоша. Энди улар меҳнатларининг завқини суришяпти. Чунки улар бу йил катта ғалабага эришдилар.

Бизнинг бригадамиз аъзолари ҳам ҳалол меҳнат қилишиб, ўз зиммаларига юклатилган вазифани сидқидил адо этдилар. Бугун улар ҳам пахта байрами тантаналарини зўр хурсандчилик билан нишонлашмоқда. Чунки, биз 150 гектар ердан 24 ўрнига 33 центнердан ҳосил етиштирдик. Зиммага олинган социалистик мажбуриятимизни ҳам ортиғи билан бажардик.

Пахтакорларимиз съездолди социалистик мусобақасини кучайтириб, даладаги ҳосилни жуда қисқа муддат ичида тўла-тўкис йиғиштириб олдилар. Шундан кейин механизаторлар ишга киришди. Биз карталарни тракторчиларга бўлиб бердик. Ҳайдалган ер акт билан қабул қилинди. Бу эса ишнинг сифатли бўлишини таъминлади. Утган йиллари асосан экин майдонларимиз 25—27 сантиметр чуқурликда ҳайдалган эди. Бу йил тупроқ унумдорлигини янада ошириш мақсадида 32 сантиметр чуқурликда ҳайдамоқдамиз.

Тракторчиларнинг ғайрат билан ишлашлари натижасида шудгорлаш ҳам тезда тамомланди. Биз эришилган ютуқлар билан кифояланиб қолмаймиз. Дала ишларини бир кун ҳам бўшаштирмаймиз. Колхозчиларимиз пахта байрамини иш бошида ўтказишга қарор қилдилар. Биз баракали меҳнат қилиб, мароқли дам оламиз. Далага кўпроқ маҳаллий ўғит чиқариш юзасидан социалистик мусобақани кенг авж олдириб юбордик. Утган йилга қараганда бу йил бир ярим баравар кўп маҳаллий ўғит чиқариб қўйишни планлаштирдик. Об-ҳавонинг қулай кунларидан фойдаланиб, ариқ-зовур қазиш ишларини ҳам муддатидан илгари бажариб қўямиз.

Бугунги байрам далада ҳалол меҳнат қилиб баракали хирмон кўтарган асл деҳқонларнинг қувончли байрамидир. Биз пахтакорлар ўзимизнинг шонли байрамимизни ҳар йили ҳам меҳнатда янгидан-янги кўрсаткичларни қўлга киритиш билан нишонлайверамиз.

Ф. БАДАЛОВ,
Бўка районидаги «Гулистон» колхозининг бригада бошлиғи.

ИККИ ЙИЛ ЎТГАЧ...

Бир томонидан Чирчиқ дарёси айланиб ўтган, иккинчи томонда Тянь-Шань тоғ тизмалари бўй чўзган Қўшқўрғон қишлоғида Орджоникидзе районидаги «Ленинград» колхозининг марказий посёлкаси жойлашган.

Бундан икки йил илгари «Ленинград» колхози қолоқ хўжалик бўлиб ҳисобланарди. Далалардан кам ҳосил олинар ва колхозчиларнинг даромади ҳам оз эди. Мана колхоз ишлаб чиқаришининг тажрибали раҳбари, коммунист Исмоил ака Ирисбоев ана шу хўжаликка бошчилик қилиш вазифасини ўз зиммасига олди. Ирисбоев шу вақтгача илғор Фрунзе номли колхозга раҳбарлик қилиб келар эди. Исмоил ака Тошкент область партия комитетига топширган аризасида қўшни хўжаликнинг қолоқ бўлишига бепарво қарай олмаслигини, мазкур колхоз экономикасини юксалтириш имкониятлари борлигига ишончи комил эканлигини ёзган эди.

Мана орадан икки йил ўтди... Бу вақт ичида хўжаликда қандай ўзгаришлар юз берди? «Ленинград» колхози правлениесининг раиси Исмоил Ирисбоев шундай ҳикоя қилади:

— Хўжалигимиз меҳнаткашлари ўтган йили давлатнинг ҳамма заказларини муваффақиятли бажардилар. Бу йил эса сабзавот, полиз ҳосили, мева, гўшт, сут, жун, пилла, шоли ва бошқа маҳсулотлар сотиш топшириқлари ошириб бажарилди. Икки йил ичида сабзавот етиштириш икки баравар кўпайди. Бу йил давлатга уч ярим минг тонна сабзавот топширилди. Боғбонлар давлат заказини қарийб олти баравар ошириб адо этиб рекорд кўрсаткичга эришдилар. Колхоз чорвадорлари 1965 йилда салкам икки минг центнер сут бердилар. Ҳар бир сигирдан пландаги 1450 килограмм ўрнига 1600 килограмдан ошириб сут соғиб олинди. 1150 центнер гўшт сотдик.

Хўжалик экономикасининг кескин юксалиши, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришда кадрларни тўғри танлаш ва жой-жойига қўйиш, уларни ўқитиш яхши ёрдам берди. Механизаторлар, чорвадорлар, сабзавотчилар, ҳатто бухгалтерлар ҳам ўқишди. Ўқиш ҳозир ҳам давом этмоқда. 50 дан ортиқ киши институт ва техникумларнинг сиртқи бўлимларига ўқишга кирди.

Колхоз правлениеси янги техникага катта эътибор бера бошлади. Чорвачилик фермаларида кўп меҳнат талаб қилинадиган барча процесслар механизациялаштирилган. Фермада ўзимизнинг «Ёлочка»миз бўлади. Ҳозир у монтаж қилинмоқда. Мутахассисларнинг лойиҳасига кўра автопоилкалар ўрнатмоқдамиз. Озуқа тайёрлаш цехи қурмоқдамиз.

Колхоз отарларида қўйлар кўп эди. Лекин улар кам жун берар эди. Шунинг учун Красноярск ўлкасидан майин жунли «Советский меренос» зотли 40 та қўчқор сотиб олдик. Ҳозирги вақтда ҳар бир қўйдан уч килограммдан олти килограммгача жун қирқиб олмоқдамиз. Бу йил давлатга 187 центнер ажойиб майин жун сотдик. Чўпонлардан Пўлат Турдиев, Жўра Сотиевлар эса ҳар бир қўйдан қарийб 4 килограммдан жун қирқиб олдилар. Уларнинг ўзи ҳар юз совлиқдан 106 тадан қўзи олдилар. Колхоз подасига фақат шу йилнинг ўзида 3200 бош қўзи қўшилди, ҳозир эса ҳаммаси бўлиб салкам 7 минг қўй ва эчкимиз бор.

Колхозчилар молларни қишда яхши сақлаш ва мўл ем-хашак тайёрлаш учун кўпгина ишларни амалга оширдилар. Ҳар бош сигир учун ўн тоннадан маккажўхори силоси бостирилди ва беш тоннадан пичан тайёрланди.

Моддий рағбатлантириш, мунтазам пул ва дон аванcларини бериб туриш қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини етиштиришни кўпайтиришда ҳар бир колхозчининг манфаатдорлигини оширди. Бу йил хўжаликнинг умумий даромади 1963 йилдагига нисбатан икки баравар ошди ва 600 минг сўмни ташкил этди. Колхознинг қарзлари кўп эди. Бу қарзлардан тўла қутилдик. Бир меҳнат кунига тўланадиган ҳақ уч сўмгача кўпайди — яъни бундан икки йил аввалгисига нисбатан икки баравар ошди.

КПСС Марказий Комитети март Пленумининг харид нархларини оширишга оид қарорларини амалга ошириш колхоз даромадини салкам 45 минг сўмга кўпайтирди. Фақатгина харид нархларининг оширилганлиги ҳисобига ҳар бир меҳнат кунига тўланадиган ҳақ 13 тийин ошди.

Колхозчиларнинг турмуши янада яхшиланди. Колхоз маблағлари ҳисобига ва ҳашар қилиб бу вақт давомида 60 типовой уй, ошхона қурдик, деярлик барча колхозчиларнинг уйлари электрлаштирилди, ишлаб чиқариш хоналари, бузоқхона, саккизта қўйхона қурдик. Ҳаммом, водопровод ва бошқа маиший объектлар қурмоқдамиз. Қишлоқ чеккаси ва тоғ ён бағирларидаги хонадонларга ҳам электр олиб борамиз.

Раис табассум билан сўзида давом этди: бу фақат биринчи қадамлардир. Колхозимизнинг бош плани ҳам бор. Бу план асосида хўжалигимиз яқин беш йил мобайнида янада ривожлантирилади. Бу планни амалга ошириш учун ярим миллион сарфлаймиз. Газ ўтказамиз, янги уйлар, фермалар, янги клуб қурамиз, йўлларга асфальт ётқизамиз.

Баъзи кишилар колхозимизга Исмоил ака келди-ю, ҳамма иш янгича олиб борилмоқда, дейишади. Аслида аҳвол бунчалик эмас. Бутун коллектив, барча колхозчилар хўжаликнинг муваффақиятини таъминладилар. Мен бир ўзим уларсиз ҳеч нарса қилолмаган бўлар эдим. Ҳар бир колхозчини ўз меҳнати натижаларидан манфаатдорлигини ошириш лозим. Токи, у ўз фойдаси учунгина эмас, балки бутун хўжалик фойдаси учун меҳнат қилсин. Бу энг муҳим вазифадир. Партия олдимизга ана шундай мақсад қўймоқда, бизни шунга ўргатмоқда.

О. ПАНОВА.
ЎзТАГ мухбири.
Ғазалкент посёлкаси.

Ф. Энгельс туғилган куннинг 145 йиллигига

БУЮК МУТАФАККИР

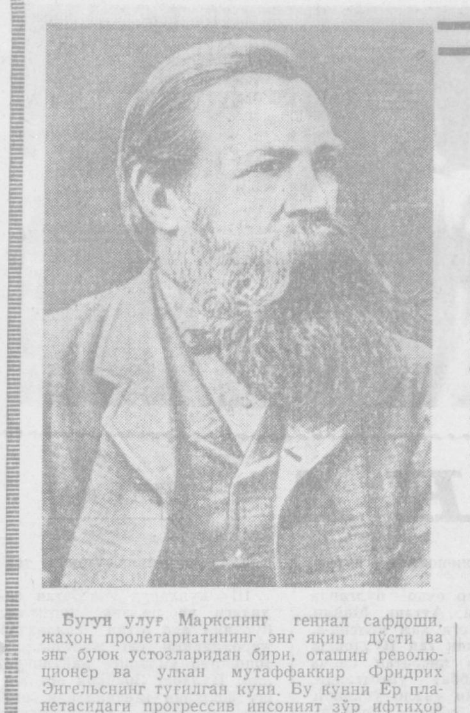

Бугун улуғ Маркснинг гениал сафдоши, жаҳон пролетариатининг энг яқин дўсти ва энг буюк устозларидан бири, оташин революционер ва улкан мутаффаккир Фридрих Энгельснинг туғилган куни. Бу кунни Ер планетасидаги прогрессив инсоният зўр ифтихор ва чексиз миннатдорчилик билан хотирлайди, негаки бундан 145 йил муқаддам фабрикант оиласида дунёга келган бу улуғ зот ўзининг бутун онгли ҳаётини, ақл-заковатини, олижаноб қалбининг қайноқ ҳароратини эзилган халққа, унинг бахтли келажаги учун курашга бағишлаган эди.

Энгельс гимназияда ўқиб юрган чоғларидаёқ унинг ёш қалбида мустабидликка ва эксплуататорлар зулмига қарши кескин нафрат уйғонганди. Шу боисдан у халқ бошига тушаётган ҳадсиз жабру-жафоларни бартараф этиш йўлларини ахтариб, турли хил адабиётларни мутолаа қила бошлади. Айниқса фалсафа билан жиддий шуғулланди. Шу кезларда немис фалсафасида Гегель таълимоти шуҳрат топганди. Энгельс ҳам шу таълимотнинг мухлиси бўлди. Бироқ, Энгельс умуман идеалистик бўлган Гегель фалсафасининг революцион мағзини кўра билди ва уни ўзига қурол қилиб олди. Гегельнинг кишилик тафаккурига ва инсоний ҳуқуқларга бўлган ишончи, доимий ривожланиш ва ўзгариш жараёнини таъкидловчи методи Энгельсни революцион хулосаларга олиб келди. 20 ёшлик Энгельс ўзининг бундан кейинги бутун ҳаётини башарият бахти учун улуғ курашга бағишлашга аҳд этди.

Фридрих Энгельс Манчестрда экан, бўш вақтларини ишчилар яшайдиган хароба маҳаллаларда ўтказди, меҳнаткаш халқнинг қашшоқ ҳаёти ва аянчли аҳволини ўз кўзи билан кўрди. Унда бу машаққатли ҳаётнинг бутун разолатини рўйрост очиб ташлаш, унинг келиб чиқиш сабаблари ва бундан қутилиш йўлларини кўрсатиб бериш иштиёқи уйғонди. Натижада «Англияда ишчилар синфининг аҳволи» (1845 йил) номли китоб дунёга келди. 24 ёшли Энгельснинг бу асари тарих фанида катта воқеа бўлди. Пролетариат фақат азоб чекувчи синфгина эмас, шу билан бирга курашишга ва ўз мушкулини ўзи осон қилишга, яъни ўзини эксплуатация кишанларидан халос этишга қодир бўлган синф ҳам эканлигини биринчи бўлиб Энгельс айтди. «Бу китоб,— деган эди В. И. Ленин,— капитализм ва буржуазия устига ғоят зўр айбларни қўйган айбномадир».

Фридрих Энгельс тафаккури ва ижодининг яна ҳам камол топишида унинг Карл Маркс билан учрашуви ва улар ўртасида пайдо бўлган дўстлик алоқаларининг роли катта бўлди.

Икки буюк доҳийнинг тилларда достон бўлган ва зўр таҳсинларга лойиқ дўстлиги 1844 йили Парижда қарор топди ва тобора мустаҳкамланиб борди. Тарихда мисли кўрилмаган бу дўстлик ва ҳамкорлик башариятга бебаҳо армуғон—диалектик ва тарихий материализмни, сиёсий иқтисодни ҳадя этди. Коммунизмнинг мукаммал назариясини ўз ичига олган бу бебаҳо армуғонни бир сўз билан **марксизм** деб аташ мумкин.

Шу даврдан бошлаб бу икки буюк сиймонинг ҳаёти бамисоли улкан бир ҳаётдай муштарак бўлиб кетди. Маркснинг кенжатой қизи Элеонора — Эвелинг Энгельс ҳақидаги хотираларида Маркс билан Энгельснинг ҳаёти ва ижоди бир-бирига шу қадар чатишиб — уйғунлашиб кетганки, уни бир-бирдан ажратиш сира мумкин эмас, дейди. Бу чиндан ҳам шундай.

Маркс ва Энгельс, ҳеч муболағасиз, ҳаётда ҳам, ижодда ҳам, улуғ мақсад йўлидаги тинимсиз курашда ҳам ҳамиша ҳамкор-ҳамқадам эдилар; замонанинг зайли, ҳукмдорларнинг таъқиб ва тазйиқлари билан улар кўп муддат бир-бирларидан йироқда истиқомат қилишга мажбур бўлган бўлсалар-да, руҳан бир-бирларига яқин бўлдилар, улар бир-бирларининг юрак тепишини, қалб ҳароратини ҳис этиб турдилар. Улар кун сайин ёзишиб туришар ва бу ёзишмаларда яшаш, кураш ва ижоднинг бутун икир-чикирлари ўзининг муфассал ифодасини топарди.

Маънавий ва ғоявий жиҳатдан бир-бирларига бўлган ғоят яқинлик ҳамкорликда бир қатор асарлар яратишга руҳлантирди. «Муқаддас оила», «Немис идеологияси», «Коммунистик партия манифести» каби китоблар шу ҳамкорликнинг ажойиб меваларидир.

Маркс билан Энгельс бир-бирларига ғоят меҳрибон эдилар ва лозим бўлганда бир-бирлари учун ҳар қандай фидокорликка сира иккиланмай борардилар. Шуни айтиш кифояки, Фридрих Энгельс кўп умрини мусофирликда ўтказган ва қашшоқликда яшаган дўсти Марксга узлуксиз суратда моддий ёрдам бериб турди. Бунинг учун у бир неча йиллар давомида ўзи ниҳоятда ёмон кўрган савдо корхонасидаги машаққатли ишни бажаришга мажбур бўлди. К. Маркснинг «Капитал» учун ҳамма зарур материалларни тўплаб бўлгандан сўнг Энгельсга йўллаган кичик бир мактуби ғоят характерли: **«Шундай қилиб, бу том тайёр.** Бу фақат **сенинг** ёрдамнинг туфайли мумкин бўлди. Сенинг бунчалик фидокорона ёрдаминг бўлмаганида, мен уч том учун лозим бўлган улкан ишнинг ҳаммасини асло бажара олмас эдим. Беҳад миннатдорчилигимни изҳор этиб, сени қучаман!.. Хайр, омон бўл, менинг азиз ва садоқатли дўстим! Сенинг К. Марксинг».

Маркс ва Энгельс ғоят камтар кишилар эди. Энгельс ҳаммавақт камтарлик билан ўзини Маркснинг ёрдамчиси, шогирди деб атарди. Бироқ у ўз устозига ғоят муносиб ва монанд, кўп масалаларда у билан беллашаоладиган даражада истеъдодли шогирд эди. Умуман мақтовга ниҳоят даражада хасис бўлган Маркс Энгельс билан бир муддат ишлашгач, унинг билимдонлиги, ҳозиржавоблиги ва ишчанлигига қойил қолиб: «У жонли қомуснинг ўзгинаси! Туннинг ва куннинг исталган пайтида, овқатдан кейин ҳам, жуда очиққан чоғида ҳам сурункасига ишлай олади, тез ёзади ва ғоят фаросатли» деган эди.

Энгельснинг ўз устозига муносиб шогирд, тўғрироғи талантли сафдош эканлигини шундан ҳам кўрса бўладики, Маркс вафотидан сўнг чала-ярим қолган «Капитал» асарини фақат Энгельсгина ниҳоясига етказа олди. «Капитал»нинг қарийб 3000 бетдан иборат II ва III томларини тугаллаш ва нашрга тайёрлаш, қўлёзмада учрайдиган мингларча қисқартмаларни тушуниб талқин қилиш, юзларча тугалланмаган жумлаларни маъно ва мазмунга путур етказмай тугаллаш, Маркс қаламига монанд тийранлик ва теранлик билан баъзи қисмларни тўлдириш ва янгидан боблар ёзиш — бу ниҳоят даражада машаққатли, мураккаб ва масъулиятли иш эдики, фақат Энгельсгина бунинг уддасидан чиқа олди. Чунки, Энгельс ўз дўсти ва устозининг айтмоқчи бўлганларини унинг бир-икки оғиз сўзиданоқ пайқаб оларди. «Дарҳақиқат, «Капитал»нинг шу икки томи Маркс билан Энгельс икковлари яратган асардир» — деб ёзганди Ленин.

Энгельс мустақил суратда ҳам бир қатор асарлар ижод қилган. Унинг «Анти-Дюринг», «Социализмнинг утопиядан фанга тараққийси», «Табиат диалектикаси», «Оила, хусусий мулк ва давлатнинг келиб чиқиши», «Людвиг Фейербах ва немис классик фалсафасининг охири» каби асарлари марксистик адабиётнинг ажралмас ва қимматбаҳо қисмларидир. Бу асарлар мазмунан бойлиги, фикрларининг теранлиги, тилининг бурролиги, формасининг гўзаллиги ва ранг-баранглиги билан ўз муаллифининг Марксга монанд гениал сафдош эканлигидан далолат беради.

Энгельс чиндан ҳам фаннинг кўп соҳаларини мукаммал билган мутафаккир эди. У табиийт, кимё, физика, физиология, сиёсий иқтисод, тарих, филология, фалсафа каби фанларни чуқур ва атрофлича билар, ҳарбий илмни пухта эгаллаган эди. Кўп тилларни билиш соҳасида ҳам Энгельсга баравар келадиган киши камдан-кам топиларди. Энгельсга жуда яқин бўлган кишиларнинг гувоҳлик беришича, у инглиз, немис, француз тилларини мукаммал эгаллаган, итальян, испан, португал, поляк, голланд, дания, румин тилларини яхши билар, рус тилида ўқир ва ёза оларди.

Маркс ва Энгельс фақат ижод билан, илмий тадқиқот билан чекланиб қолмай, Европа ишчилар ҳаракатида актив қатнашдилар, башариятнинг эзгу мақсади йўлидаги курашга амалий ишлар билан муносиб ҳисса қўшдилар. Улар ўз ақлу заковатларининг генийси билан, юракларининг ёлқини билан бундан юз йиллар муқаддам коммунизм йўлини ёритдиларгина эмас, шунингдек, дастлабки пролетар жангчилари отрядларини тузиб, уларни шу йўлдан бошлаб бордилар. Улар иковлан ҳамкорликда ишчилар ҳаракати тарихида биринчи бўлган «Коммунистлар союзи»ни тузишга бош қўшдилар, жаҳон ишчилар ҳаракатининг йўлчи юлдузи бўлиб қолган «Коммунистик партия манифести»ни ёздилар. «Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!» деб ҳайқирдилар. 1864 йилда пролетар революционерлари кадрларини тарбиялаш ва ер юзида илмий коммунизм ғояларини тарқатишда қатта роль ўйнаган халқаро ишчилар ташкилоти — I-Интернационални барпо этдилар ва унга раҳбарлик қилдилар.

Энгельс дўсти Маркс сингари Россиядаги аҳвол билан жиддий қизиқар, рус революционерлари билан шахсан алоқа қилиб турарди. Россияда биринчи марксистик ташкилот — «Меҳнатни, озод қилиш группаси» тузилганда, Энгельс уни зўр ҳаяжон билан табриклайди. XIX асрнинг охирларида Россия пролетариати Европадаги революцион ҳаракатнинг илғор отрядига айлана бормоқда эдики, бу фактни Энгельс қувона-қувона таъкидлайди.

Кўп ўтмай Россияда Маркс-Энгельснинг содиқ шогирди ва улар бошлаган ўлмас ишнинг гениал давомчиси — В. И. Ленин етишиб чиқди. Владимир Ильич улуғ устозлар қўлидан олган эстафета байроғини дадил тутди ва марксизмни янги шароитда яна ҳам юксакликларга кўтарди, бу таълимотнинг тантанаси учун бутун ҳаётини фидо қилди.

Совет халқи улкан ғалабалар билан партия XXIII съездига бораётган, коммунизм қурилиши кенг авж олдирилган, марксизм-ленинизм байроғи бир миллиарддан зиёд кишини бирлаштирган социалистик лагерь мамлакатлари узра мағрур ҳилпираётган ҳозирги кунда илмий коммунизм эришган шонли ғалабаларнинг илк жарчиси ва яловбардори Фридрих Энгельснинг табаррук номи Советлар эли учун ҳам, ер юзидаги барча прогрессив кишилар учун ҳам ғоят қадрлидир.

Воҳид АБДУЛЛАЕВ,
ТошДУ журналистика кафедрасининг старший ўқитувчиси.

УЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИДА

ҚУРИЛИШ СИФАТИ ОЙЛИГИ

Областимиз шаҳар ва районларида қурилиш кўлами йил сайин кенгайиб бормоқда. Янги-янги турар-жойлар, ишлаб чиқариш ва маданий-маиший бинолар фойдаланишга топширилаяпти. Шу муносабат билан ҳозир бинокорлар диққат марказида қурилиш ишлари сифатини яхшилаш масаласи асосий вазифа бўлиб қолган. Барча қурилиш ва монтаж ташкилотлари коллективлари, қурилиш индустрияси ва бинокорлик материаллари саноати корхоналари диққатини бундан буён қурилиш сифатини оширишга қаратиш мақсадида область партия комитети шу йил 1 декабрдан 1966 йил 1 январигача Олмалиқ, Оҳангарон, Бекобод, Чирчиқ ва Янгийўл шаҳарларида қурилиш сифати ойлигини ўтказишга қарор қилди.

Қурилиш сифатини текшириб бориш учун партия, касаба союз, комсомол ва бошқа жамоат ташкилотлари вакилларидан иборат комиссиялар тузилади.

Янги йил бошида ойликка якун ясалади.

ЎРТА ОСИЁДА БИРИНЧИ

Яқин вақтларгача нонвойлар унни қоплаб ҳисоблашарди. Чунки, ҳамма қоплар стандарт бўлиб, нонвойларга қулай эди.

Пойтахтимизнинг Жуковский номли кўчасига жойлашган биринчи нон заводи нонвойлари бу традицияни «бузиб» юбордилар. Улар энди унни қоплаб эмас, тонналаб ҳисоблайдиган бўлишди. Нимага десангиз, бу ерда қопнинг ўзи йўқ. Тегирмондан келтирилган ун цилиндр шаклидаги махсус цистерналарга тушади. У ердан хамир қориш машинасига труба орқали ўтади. Йўл-йўлакай ун эланиб, тортилади.

Унни қопсиз қабул қилиб олиш иншооти Ўрта Осиёда биринчи тажрибадир.

Унни қопсиз қабул қиладиган ва сақлайдиган бу иншоот корхонага жуда фойда келтиради. Биринчидан, кўплаб қоп тежалади. Иккинчидан, қопларни бир жойдан иккинчи жойга кўчириш, олиб юриш каби оғир меҳнат осонлашади ва ниҳоят, корхонанинг санитария ҳолати яхшиланади.

Корхона экономистларининг тахминий ҳисобларига кўра мазкур янгилик йилига 71 минг 800 сўм иқтисодий самара беради. Бу иншоотни қуриш учун кетган сарф-харажатлар 2—3 йилда батамом қопланади.

— Илгарилари етарли ун запасини сақлайдиган жой йўқлигидан жуда қийналардик,— дейди завод директори Р. Увайдов, — энди эса, бу «ҳаракатдаги» складда 800 тонна ун сақлашимиз мумкин.

Биринчи нон заводидаги бу уникал складни 3-қурилиш трестига қарашли бешинчи қурилиш бошқармаси коллективи қуриб битказди.

КПССнинг XXIII съездини муносиб меҳнат совғалари билан кутиб олиш учун курашаётган биринчи нон заводи инженер-техник ходимлари завод реконструкциясини съезд очиладиган кунга қадар тугаллаш тараддудида.

Ш. ҚОСИМОВ.

Тошкентдаги 1-нон заводида унни қоп-қанорсиз қабул қиладиган ва тақсимлайдиган иншоот ишга тушди. Чапдаги суратда оператор О. Лилиатина, цех бошлиғи Т. Карпова, электрик В. Зайчиков ўртоқлар бошқариш пультида. Ўнгдаги сурат тақсимлагич шнеклар ишга туширилганда олинган.

А. Абалян фотоси.

ЖАНГ

(«САРТАРОШНИНГ САРГУЗАШТИ» ҚИССАСИДАН ПАРЧА»)

Фронт алғов-далғов бўлиб кетди. Душманни алдаш, доғда қолдириш, қириб ташлаш ниятида бир қанча ишлар қилинди. Бизни Витебск остоналарида жанг қилаётган гвардиячи қисмлардан бирига мадад бергани юборишди. Уч кечаю-уч кундуз йўл юриб, охири ҳар жой-ҳар жойидан дарахтлари кесиб ташланган сийрак ўрмонзорга дуч келдик. Шу ўрмон ёқасидан ўтган катта йўл бўйлаб траншеялар қазидик, мудофаа маррасини эгалладик. Гвардиячи қисм бизга худди шу ерни мўлжаллаб қўйган, ўзи йўлнинг охирроғида мустаҳкамланиб олган экан.

Траншея биздаги зовурдак гап. Белкуракни ерга икки-уч марта уриб бир қарич келар-келмас қазимай туриб, билчиллаб сув чиқиб қолди. Бу ерлар ботқоқ, ўлгудек заҳкаш. Қишлоғимизда шундай ерларга шоли экиларди. Бай-бай, бу ерга шоли экилса, роса ҳосил бўларди. Марварид дона шолисини оқлатиб, садафдек девриза гурунчдан қўл бола самовар палов қилсанг.

Палов — оддий таом эмас. Тўйда ҳам, азада ҳам палов тортилади бизнинг юртимизда. Азиз меҳмонга палов пиширилади, мева-чева қўйилади. Мен армияга кетаётган куни ҳам онам бечора елиб-югуриб палов қилди. Умримда шунақа ширин ош емаган эдим десам рост. Сени силаб-сийпаб, ювиб-тараб, пешонангни силаб, ўзи қолса ҳам сени тўйдириб, ўзи ямоқ кўйлак кийса ҳам сенинг эгнингни бут қилиб, бошингда парвона бўлган она пиширган ошдан, шунақа она ёпган нондан ширин нарса борми дунёда! Онажон, сен менга бундан ҳам ширин нарса — жон-ҳаёт бердинг. Бир парча эт эдим. Ўзинг тарбият қилибсан, мана йигитман. Сен бечора мендан олисда ғам-ғуссада, жудолик доғида ёниб тургандирсан. Бир бурда нон, бир капгир ош топсанг ҳам менга илиниб томоғингдан ўтмаётгандир.

Зовурдан сувни қочиришни ўйлаб туриб, кўнглимдан шу гаплар ўтса бўладими. Дунёда ўлимнинг иложи йўқ холос. Узун, йўғон қарағайларни йиқитиб, шох-шаббаларидан тўсиқ ясадик, ёғочларини траншеяларга — сеғимиз остига ташладик.

Волков ҳарбий касалхонага кетганидан бери ўзим пулемётчи бўлиб қолганман. Скребицкий деган украин йигитини менга ёрдамчи қилиб беришган. Бу ерга омонатгина ўрнашимиз биланоқ, менинг пулемётимни постга — соқчиликка қўйишди. Ёрдамчимга дам ол деб, ўзим пулеметни яхшилаб ўрнатиб, икки оёғимни ёғочларга тираб, икки букилганимча турибман.

Немис рўпарамиздаги ўрмонзорда жойлашиб олган. Орамиз бир чақирим ҳам келмайди. Ўртада беш-олти уйлик хутор бор, холос. Бу тахта уйларнинг ҳар ёнида пичан ғарамлари уруш бўлгани билан менга нимадир деяётгандек савлат тўкиб турибди. Хутор биздан кўра немисларга яқинроқ. Разведкачиларнинг айтишига қараганда, эгалари кечаси қаёққадир қочиб кетишибди-ю, лекин улар сигир-бузоқларини, чўчқа ва паррандаларини, қўлга кирадиган нарса борки, барини шошиб-пишиб ўзлари билан бирга олиб кетишга улгиришолмабди.

Мен дам ўша хуторга, дам немислар ишғол қилиб турган ўрмонзор этагига, дам қарағайларнинг учига қараб қўяман. Ҳаммаёқда жимжитлик, на немис отади, на биз. Фақат бизнинг рота йигитлари мен турган траншеядан сал нарироқда пистирма қазиб бўлиб, устини ёпиб бўлай дейишди. Жимликда уларнинг шарпаси сал-пал билиниб турибди, холос.

Оёғимдан сув ўта бошлади. Гоҳ ўнг оёғимни, гоҳ чап оёғимни ёғочдан узиб, шох-шаббаларга тиззамни тираганимча чор атрофни кузатаман. Хаёлимда дарахтлар ҳам постида турган соқчи сингари осмон шифтига бош тираб, тик турганга ўхшаб кетарди. Ўрмон ичкарисидан бултурги баргларнинг ёқимли ҳиди келиб димоққа урилди. Мен қишлоқда кузак палласи хазон резгилик вақтида барг теришни, қўзичоқларимни ўтлатишни яхши кўрардим. Ўрмон тарафдан қишлоғимизнинг таниш ҳиди келгандек бўлди.

Бирдан кимдир лип этиб ўтиб кетгандай туюлди. Диққат билан қарадим. Новча бир фриц каскасини қовоғигача тушириб, хутор четидаги ҳовлига кириб бораяпти. Пулемёт стволини ўша томонга қаратиб, аниқ нишонга олдим, эҳтиёт бўлиб астойдил тикилиб турдим. Ҳовли ичкарисида чўчқаларнинг чийиллашгани эшитилди. Немис бир чўчқа боласини қучоқлаганича, пичан ғарами орқасига ўтиб кетди.

— Аблаҳ! — тишларим ғижирлади, — ёғлиққина чўчқа гўштини егинг келдими?! Ҳозир кўрсатиб қўяман..

Немис ўлжадан мамнун бўлди чоғи, автоматини бўйнига осиб шериклари ёнига чопа бошлади. Мўлжаллаб туриб калта тепкини босдим, ўқ уздим. Бир нечта патрон визиллаб кетди. Гўштхўр фриц гурс этиб юз тубан йиқилди. Унинг ҳаром қўлларидан қутилган чўчқа боласи энди чийилламай ҳовли тарафга қараб қочди.

— Бу нима қилганинг? — деб сўради ёнимга югуриб келган рота командири. — Шу ерда турганлигимизни немисларга билдириб қўйдинг-ку! Энди тайёр нишонмиз уларга!

Нафасим ичимга тушиб кетди. Қилган ишимга пушаймон едим. Командирга гуноҳкор эканлигимни айтиб, индамай тураведим.

Орадан бир неча минут ўтар-ўтмай, немислар бизни ўққа тута бошлади. Узоқдан отадиган тўпларидан отишди. Таваккалига отилган ўқ чийиллаб, чинқириб, ҳуштак чалиб, юракларга ғулув солиб тепамиздан ўтиб кетар, биздан анча йироққа бориб даҳшат билан уҳ дегандай ёриларди.

Бироздан кейин отишма тўхтади-ю, немис ҳужумга ўтмади. Агар ҳужум қилса, бу унга жуда қиммат тушарди. Нега десангиз, бизникилар бутун ўрмонни эгаллаб олган эдилар. Немисни ўзимиз турган ерга яқинроқ келтириб, қуршаб олгани кучимиз етарди.

Ўрнимга бошқа соқчи келди. Ер тўлада ёниб турган печка ёнида чордона қуриб олиб, пайтавамни қуритдим. Унгача старшинамиз овқат олиб келиб қолди. Ҳаммамиз гур этиб кўтарилдик.

— Сенинг жуссанг кичик, бир чўмич қуйсам бўладими? — сўради старшина ҳазиллашиб.

— Чўчқа ўғирлаб қочаётган фрицни жаҳаннамга жўнатганим учун ҳам бир чўмич қуясиз, амаки! — дедим кулиб.

Старшина шопдек мўйловини бураганича, дастаси узун чўмич билан қозонни кавлаб туриб, деди:

— Котелогингни олиб кел, Сайдали, бу хизматинг учун сенга уч чўмич қуйсам ҳам ҳақинг кетади.

Старшина котелогимни тўлдириб шўрва қуйди. Кеча тушдан буён туз татиганим йўқ. Иштаҳам карнай бўлиб турувди. Тарвақайлаб турган бир дарахтга суянганимча қошиқни ҳам эсдан чиқариб овқатни бир-икки хўплашдаёқ битирай деб қўйдим.

Пистирмада пича гурунглашиб ўтирардик, рота командири кириб келди:

— Тез бўлинглар! Буйруқ олдик, — деди у жангчиларга бирма-бир қараб чиқиб, — тағин бир соатдан сўнг бошланади. Пулеметларни шай қилиб қўйинглар!

Орамизда Тимофей Матвеевич Таташин деган кексароқ пулеметчи бор эди. У менга ўхшаб пастакроқ, орикқина. Икки гапнинг бирида «ёшимни ҳурмат қилинглар, бир кам элликка кирдим» дегани-деган. Биз уни яхши кўриб, «Тимофей тоға» деб чақирардик. Тамаки тутатиб турсам, Тимофей тоға ёнимга келди-да, шивирлади:

— Ўғлим, сенга айтадиган гапим бор.

Ташқарига чиқдик. Пистирманинг орқа томонидаги чуқурчага тушиб, ёнбошлаб олдик.

— Қулоғим сизда, Тимофей тоға! — У менга тикилди. Тикилди-ю, кўзларига ёш олди. Икки қўллаб этигига ёпишганича, пиқпиқ йиғлаб, оёғидан еча бошлади.

— Нима гап ўзи, сизга нима бўлди?

Тимофей тоға мўлтираб турган кўз ёшларини енгининг учи билан арта туриб, дардини айтди.

— Бу этикни сен кийиб ол, ўғлим! Менга ботинкангни берсанг бўлади.

— Нега, ўзингиз-чи?

— Ҳали сен Берлингача борасан, мен бўлсам... У яна йиғлаб юборди:

— Берлинига ҳам бирга борамиз! — дедим кўнглини кўтаришга уриниб.

— Пўқ, менинг куним битганга ўхшайди, Сайдали!

— Қўйсангиз-чи, бу бемаза гапларни қаёқдан олдингиз? Унақа ноумид бўлманг. Умидсиз — шайтон.

У бир пас жим қолди-да, гапирди:

— Ҳа, бир туш кўрибман: сулаҳмондай снаряд булутларни ёриб келиб, мен турган окопнинг ёнгинасига тушибди-ю, портламабди. Қанч айт-чи, бу нима? Снаряд тушингда портламабдими, ўнгингда албатта ёрилиб, одамни тилка-пора қилиб ташлайди, ҳа! Тушга ҳам ишониш керак!

— Иримчи экансиз, Тимофей тоға, — дедим, — тушга кўп ишонманг. Қўйинг, бўлмағур гапларни миянгиздан чиқариб ташланг. Сиздақалар ўлмайди.

Тимофей тоға ҳамон титраб гапирарди:

— Бирор фалокат бўлса, тезлик билан бола-чақаларимга маълум қил, хўпми? Мана, адресимни ёзиб ол: Олтой ўлкаси...

Туппа-тузук одамнинг бунақа гапидан кулишни ҳам, йиғлашни ҳам билмасдим. Лекин юрагимнинг бир ери шув этиб кетди. Ўзим ҳам тушга унча-мунча ишонаман. Лекин тушни яхшига йўйиш керак, тушингни ҳар кимга айтаверма дерди онам. Ҳозир ўша гаплари ёдимга тушди.

Бизнинг артиллериямиз душманнинг кулини кўкка совураётганида қуёш ётоғига шошилмасдан борарди. Кўкда қизил ранг ракета қиличи яланғочланди. Биз ҳужумга ташландик. Мен пулеметимни қучоқлаганимча немис траншеяси устидан сакраб ўтиб кетибман. Фрицларнинг қочгани қочиб, қочолмагани косовдек қулини кўтариб, қаршимизда серрайиб турарди. Барининг афтибашараси кўзимга жуда совуқ кўринди. Ўрмондан чиққач, немис ишғол қилиб турган шаҳарчага интилдик.

Кун ботаётганда шаҳарчани немислардан тозаладик. Тағин олға югурдик. Бораётиб йиқилиб тушдим, ёнгинамда снарядлар портлай бошлади. Кичик бир дарёдан кечиб ўтаётиб, ўнг оёғим аввал оловдай ёниб, сўнгра увушиб қолаверди. Қарасам, этигим тўла сув, қадам боссам этик қўнжидан қон аралаш сув билқиллаб чиқяпти. Беш-олти қадам илгарилаб, яна йиқилдим.

Осколка теккан жойини боғлаб қўйишди. Тунни медсанбатда ўтказдим. Эрталаб кўзимга сал-пал уйқу илашиб келаётганида, тўсатдан уйғониб кетдим. Тепамда оқ халат кийган уч-тўрт киши нималар ҳақидадир гаплашиб туришарди.

— Сизни бу палатадан бошқа жойга—енгил ярадорлар палатасига ўтказмоқчимиз,— деди бири.

Шу топда боши танғиб қўйилган бир ярадорни кўтариб келиб, менинг ўрнимга ётқизмоқчи бўлишди. Бир қараб олдим. Оппоқ дока орасидан узун сариқ киприклари аранг кўринади, ўзи беҳуш.

Ҳамшира бир парча қоғозга: «Тимофей Матвеевич Таташин» деб ёзди-да, караватга ёпиштириб қўйди.

«Наҳотки, Тимофей тоға бўлса» деб ўйланиб қолдим. Яна бир бошдан-оёқ қараб чиқдим. Шинели, бўйи-басти худди Тимофей тоғанинг ўзгинаси.

— Оббо, Тимофей тоғаси тушмагур-ей! — деб юбордим беихтиёр, унинг оёғидан тортиб, бир-икки марта силкитдим. — Ўлмайсиз, сиздақалардан ўлим қўрқади демабмидим, тушингизга сира ишонманг демабмидим.

— Озор берманг! — деди ҳамшира, — бечоранинг бурнини ўқ узиб кетибди..

Бурунсиз, кўз-қулоқсиз, қўл-оёқсиз қолиш мумкин. Уруш ҳеч кимни аямайди, уруш ҳеч кимга меҳр-шафқат қилмайди. Дунёда одамнинг юрагидан кўра кучли қурол-яроғ йўқ. Одамнинг юраги зўр бўлса, уни ўлим енголмайди.

Ҳамид НУРИЙ,
Самад ҚОДИРИЙ.

БОСИЛМАГАН МАТЕРИАЛЛАР ИЗИДАН

НОЖЎЯ ИШИ УЧУН

Биз пионерлар турли ҳунар ўрганиш мақсадида дарсдан ташқари вақтларда пионерлар уйидаги турли тўгаракларга қатнаймиз. Лекин, бориш ва қайтишга баъзан жуда қийналамиз. Нега десангиз, 40-маршрутда қатнаётган айрим шоферлар кўпинча остановкаларда тўхтатмай ўтадилар, тўхтаганларида ҳам ўқувчи — болаларни чиқармасликка ҳаракат қиладилар.

Масалан, шу йилнинг 2 сентябрида автобус кутиб турган эдик. ТНВ—37—76 номерли автобус «Авторем» заводи остановкасига келиб тўхтади. Шофер бизга: «Болалар автобусга минманглар» деб қичқирди. Биз тўгаракдан кеч қолмайлик деб, бир амаллаб чиқиб олдик. Билет олиш учун кассага пул ташламоқчи эдик, шофер: «Қани пулларингни буёққа беринглар» деб қўл чўзди. Пулимизни олиб чўнтагига солди-да, «Билет олмай кетаверинглар» деди.

Аҳён-аҳёнда бўлса ҳам, шундай ножўя ишларни кўриб, биз пионерлар жудаям хафа бўламиз. Ноинсоф шоферларни тартибга чақириб қўйилса яхши бўларди.

Калинин районидаги 17-мактаб ўқувчилари:
А. МУҚИМОВ,
Р. ЖАЛИЛОВ,
И. БАДАЛОВ.

* * *

Шаҳар автобуслар тресги бошқарувчиси ўртоқ Подновиров имзоси билан хат юзасидан куни кеча жавоб хати олдик.

«Пионерларнинг хати шоферлар ўртасида муҳокама қилиниб, келгусида шундай хато ва камчиликларга йўл қўймаслик тўғрисида шоферлар огоҳлантирилди, — дейилади жавоб хатида, — ўқувчи болаларга нисбатан қўпол муносабатда бўлган ва улардан пул олиб, ўз чўнтагига урган автобус ҳайдовчиси Ҳусановга виговор эълон қилинди ҳамда у октябрь ойи учун оладиган мукофотдан маҳрум этилди».

ТАЛАБ ҚОНДИРИЛДИ

Районимиз борган сари гўзаллашиб, кўркамлашиб бораяпти. Лекин, мана шундай гўзалликка доғ тушираётган айрим нуқсонлар кишини ранжитяпти.

Биз Бўка районининг Бобир ва Улуғбек кўчаларида истиқомат қиламиз. Ишдан сўнг кўп қатори оиламиз билан радио эшитишни, телевизор кўришни истаймиз. Аммо нечқурунлари бизнинг кўчадаги электр қуввати камайиб, ёруғ бермай қолади. Ҳатто, газета-журналларни ҳам ўқий олмаймиз.

У. СУЛТОНОВ,
А. ҲУСАНОВ,
Ш. АБДУХОЛИҚОВ.

(хатда жами 12 киши қўл қўйган)

* * *

Бўка район ижроия комитети редакциянинг илтимосига биноан юқоридаги хат юзасидан текшириш ўтказиб, қуйидагиларни маълум қилди:

«Бобир ва Улуғбек кўча меҳнаткашлари электр тўғрисида ҳақли шикоят қилишган. Район ижроия комитети шу кўчалар аҳолиси талабини қондириш юзасидан тегишли чоралар кўрди. Ҳозир аҳоли электр энергияси билан тўла таъминланди».

ХАЛҚ СУДЛАРИ САЙЛОВИ ОЛДИДАН

19 декабрда халқ судларига сайлов ўтказилади. Шу куни Ўзбекистон территориясидаги миллион-миллион кишилар умумий, тенг ва тўппа-тўғри сайлов ҳуқуқи асосида яширин овоз бериш йўли билан халқ судларининг составини белгиламоқ учун ўз қўлларига бюллетенлар оладилар. Ҳозир ана шу сайловга тайёргарлик кўришда муҳим босқич тугалланди: район ва шаҳар советларининг ижроия комитетлари сайлов округларини туздилар.

Республикада жами 192 округ тузилди. Бу округларнинг ҳар бирида бир халқ судьяси сайланиши лозим.

Сайлов участкаларининг чегаралари ҳам белгиланди, участка сайлов комиссияларини тузиш ишлари бошлаб юборилди. Меҳнаткашларнинг коллективлари, партия ва жамоат ташкилотлари бу комиссияларнинг составига обрўли ходимлари — энг яхши ишчи ва хизматчиларни, фан ва маданият арбобларини кўрсатмоқдалар.

(ЎзТАГ).

СОВЕТ АРМАНИСТОНИ 45 ЁШДА

1920 йил 29 ноябрь кўп асрли тарихга эга бўлган Арманистон ҳаётида янги давр бошланган кундир. Совет ҳокимияти барпо бўлган ўша қувончли кундан бери мана 45 йил ўтди. Тенгларнинг тенгги бўлган Арманистон Совет Социалистик Республикаси катта тараққиёт йўлини босиб ўтиб, коммунизм уфқлари кўриниб турган бугунги нурафшон кунларга етиб келди. Ўтмишда чор Россиясининг қолоқ мустамлака ўлкаси бўлган Арманистон юксак маданиятли, саноати ва қишлоқ хўжалиги тараққий этган ўлкага айланди. Бу йил республика саноати бир кунда бутун 1920 йил давомида тайёрланганидан кўпроқ маҳсулот ишлаб чиқарди.

Совет ҳокимияти арман халқига ўз ижодий қобилиятларини ҳар қачонгидан ҳам гуллаб-яшнатиш ва бошқа қардош халқлар билан қўлни-қўлга бериб экономика ва маданиятнинг барча соҳаларида янгидан-янги муваффақиятларга эришишнинг кенг истиқболларини очиб берди. Бу фикрнинг исботи учун республика ҳаётидан жуда кўп ёрқин мисолларни келтириш мумкин.

Фақат сўнгги етти йил ичида республикада саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш икки баравардан зиёд кўпайди. Мавжуд ишлаб турган корхоналар ёнида 280 дан ортиқ янги завод, фабрика, гидроэлектростанция ва йирик цехлар қад кўтарди. 600 дан ортиқ янги маҳсулот турлари ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Арманистон кучли энергетика базасига эгадир. Республикада аҳоли жон бошига истеъмол қилинадиган электроэнергия Италия, Франция, Япония ва бошқа бир қатор тараққий этган капиталистик мамлакатларга қараганда анча кўпдир. Арманистон химия саноати эса ҳозирда 140 хилдан ортиқ маҳсулот ишлаб чиқармоқда.

Республикада саноатнинг асбобсозлик, радиоэлектроника, электроника каби мутлақо янги соҳалари бунёдга келди ва ҳозирда улар гуркираб ривожланмоқда. Шу билан бирга кенг халқ истеъмоли товарларини ишлаб чиқарувчи енгил ва озиқ-овқат саноатига ҳам катта эътибор берилмоқда.

Арманистон саноати ишлаб чиқараётган маҳсулотлар бутун дунёга машҳур бўлиб кетган. Республика жуда кўп халқаро виставка ва ярмаркаларда мунтазам қатнашиб келади. 1957 йилда Арманистон ўз маҳсулотини дунёнинг 20 мамлакатига экспорт қилган эди. 1965 йилда эса республика маҳсулоти етказиб берилаётган мамлакатлар сони қарийб 70 га етди.

Республика қишлоқ хўжалигида қўлга киритилаётган муваффақиятлар ҳам қувончли бўлди. Води ва чўлларда мевали боғлар ва узумзорлар вужудга келди, ғалла етиштириладиган майдонлар кенгайиб бормоқда. КПСС Марказий Комитетининг март ва сентябрь Пленумлари бутун совет халқи каби Арманистон ишчилари ва деҳқонлари учун ҳам ижод, ташаббус, янги меҳнат ғалабалари учун кенг уфқларни очиб берди.

Фан ва маданиятни ривожлантириш соҳасидаги ғалабалар республиканинг юксак камолотидан дарак беради. Бундан 45 йил муқаддам бирорта ҳам илмий ташкилоти бўлмаган республика ҳозир юзга яқин илмий-тадқиқот муассасасига эгадир. Республикада бир ярим мингдан ортиқ мактаб, ўнлаб техникум, 11 олий ўқув юрти илм-фан толиблари хизматидадир.

Халқ фаровонлигини ошириш, меҳнаткашларнинг талаб ва эҳтиёжларини борган сари тўла қондиравериш социалистик давлатимизнинг асосий принципларидан биридир. Совет ҳокимияти йилларида Ереван, Ленинакан, Кировакан, Алаверди ва бошқа шаҳарлар бутунлай қайта қурилди. Фақат 1963 ва 1964 йиллар орасида Ереваннинг ўзида 16 минг оила янги уйларга кўчиб кирди. Совет Арманистонида ҳар 10 минг кишига 24 врач тўғри келади. Ваҳоланки бу рақам АҚШда 12, Англия ва Францияда 10,7, Туркияда 3,5 ва Эронда 2,9 ни ташкил этади.

Юқорида тасвирланган муваффақиятлар арман халқи билан бирга республикамиз меҳнаткашларини ҳам чексиз қувонтиради. Бугунги шодиёна кунда, Совет ҳокимияти берган ютуқлар кўрнги бўлган улуғ айёмда ўзбекистонликлар қон-қардош арман халқига оташин биродарлик саломини йўллайдилар, байрам билан муборакбод этадилар.

Суратда: Ереван кўчаларидан бири.

ПОЙТАХТИМИЗ МЕҲМОНЛАРИ

Санъаткорлар «Пахта байрами» тўйимизга файз киритишяпти. А. Навоий номли, Муқимий номли театр артистлари, Эстрада театри, филармония хонанда ва созандалари пахтакорлар хизматида. «Оқ олтин» ижодкорлари тўйида қардош республикаларнинг санъаткорлари ҳам хизмат қилгани келишган. Шу кунларда пойтахтдаги эстрада театрида Ленинград эстрада усталарининг концертлари катта муваффақият билан ўтяпти. Суратда солистлар С. Торбеева, М. Киселева, В. Невская, Э. Большакова, Н. Деминалар рус қўшиғини ижро этишяпти.

А. Палехов фотоси.

СТАРШИНА (Лавҳа)

Батальон сокин уйқуда. Фақат навбатчиларгина сергак. Қатор кроватларда ширин уйқуни олаётганлар ичида сочлари олинган ёшгина йигитчалар ҳам бор. Булар кечагина граждан турмушини армия ҳаётига алмаштирган ёш жангчилар...

— Батальон, подъём!

Сочи тақир олинган думалоққина йигитча лаблари пичирлаб уйқу аралаш нималардир деб, у ён бошидан бу ён бошига ағдарилиб, яна пинакка кетди.

— Ҳой қўшни, подъём бўлди!

— А, — кўзларини ишқалаб сўради, — қаёққа борамиз!

— Строевойга!

—Столовойга?! Борамиз, борамиз...

Казармадагилар кийинаркан қотиб-қотиб кулишарди.

Ҳалиги йигитча аввал бемалол керишди, кейин аста кийина бошлади.

— Яхши йигит, энди жангчисиз. Бунақа имилласангиз қўлингизга латта билан челак тегиб қолади.

— Ўрганиб кетасан. Буни ўзи яқин-яқингача кийишга улгуролмайман, деб пайтавасини эл бурутдан тушакни тагига бекитиб юрарди...

— Қўшни, кўрдингми булар гапни ҳам қойил қилади, ишни ҳам. Қара, ҳамма чиқиб кетиб бўлди. Тугмачани йўлда тақасан, югур тез!

Нарироқда буларни кузатиб турган старшина Йўлдош Зокиров сусткашларни ёқтирмаса ҳам ҳали меҳмон дебми юмшоқ сўз билан шиширарди.

— Бўл, бўл тез. Солдат оғиздан чиққунча тайёр бўлиши керак. Ҳа, ҳа қани.

Старшина ташқарида ҳаммани қаторга тизди. Кейин, ўзи олдинга ўтиб зарядка майдони томон бошлаб кетди. Янгилар дарров билинарди. Баъзилари орқада қолар, бир хили сафдан чиқиб кетарди. Старшина гоҳ орқага ўтиб уларни изга солар, яна карвонбошилик қилиб югурарди.

— Ўртоқ старшина, чарчадим.

— Ўрганиб кетасан... чиниқиш керак.

Табиб — табиб эмас, бошидан ўтган табиб, деганларидек, Зокиров уларга кўп тасалли берар, керак вақтида қаттиқ қўллик ҳам қиларди. Ўзи ҳам биринчи кезларда шуларнинг худди ўзи эди. Тез чарчаб қолар, турник, брусьеларда машқларни тузук бажара олмасди. Биринчи марта «қимирламайдиган нишонга отиш» машқига боришгани ҳали-ҳали ёдида. Взвод командирининг ўринбосари сержант В. Стрижак уни 30 имкониятда 24 очко урган нишонини кўраркан:

— Яна бир очко бўлганда беш бўларкан. Аттанг. Майли, кейинги сафарга ҳам қолсин-а.

Ўшанда илиқ гап Йўлдошда ҳарбий ишга нисбатан қанча ҳавас, муҳаббат уйғотганди. Сержант гўёки «аъло ўқишинг мумкин экан, буёғини кўрамиз» дегандек туюлди. Биринчи кунларданоқ жисмоний тарбия машқларини қайтарадиган бўлди. Кўп ўтмай фамилияси олдидаги оддий солдат ўрнини «ефрейтор» эгаллади. Кўкраги «Совет Армияси аълочиси», «Жангчи-спортчи», «Гвардия» значоклари билан безалди. Унинг шахсий варақасида ўттиздан ортиқ раҳматнома бор. Бир неча ой бўлдики, у «Ўртоқ старшина»!...

...Мана эрталабки бадан тарбия ҳам тамом бўлди. Ҳамма ювинди-таранди. Кейин рота старшинаси Йўлдош Зокиров солдатларнинг навбатдаги кунга қай даражада тайёргарлик кўрганликларини текшира бошлади.

Шу кунларда она-Ватан олдидаги уч йиллик йигитлик бурчини адо этган солдатлар қуролларини ёш жангчиларга топшириб уйларига қайтмоқдалар. Йўлдош Зокиров эса ана шу ёшларни тарбиялайди, оталар жанговар традициясини ўзлаштиришга ундайди, ўргатади.

Солдат... Ҳар бири ҳар хил характерли, турли оилада тарбия топган ёшлар. Старшина уларнинг ҳаммасига яраша муомала қилади, йўлга солади. Орадан кўп ўтмай унинг янги шогирдлари ўзи каби билимли, довюрак жангчи бўлиб етишадилар. Кўп ўтмай эса унинг ҳам Ватан олдидаги муқаддас ҳарбий бурчи тугайди. Унинг ўрнини бошқаси эгаллайди. У эса эҳтимол, ҳозир орзу қилгандек, Тошкент давлат алоқа институтининг студенти бўлар.

Б. ПУЛАТОВ.

ХАТЛАРДАН САТРЛАР

● Оққўрғондаги «Заря коммунизма» колхози марказида янги алоқа бўлими иш бошлади. Бу алоқа бўлимида келаси йил газета ва журналларига обуна қилиш қизитиб юборилди. Ҳозиргача 5.250 сўмлик обуна қилинди.

М. КАНЗАФАРОВ.

● 2-«Оҳангарон» совхозининг 1-бўлимида янги ошхона, магазин, чойхона ва нонвойхона қурилиб, фойдаланишга топширилди. Яқинда эса радио-телевизор устахонаси ҳам очилди.

Б. РАҲМОНОВ.

ЖЎШҚИН ҚАЛБ

Атоқли совет адиби Константин Симонов қарийб 30 йилдан буён умумхалқ муҳаббатини қозониб келаётган дарға ёзувчиларимиздан. Бу йил у 50 ёшга тўлади. Бу рақамни кўриб китобхонлар таажжубга тушади. Наҳотки, атиги 50 ёшга кираётган бўлса? Ҳа, унинг ёзган асарларини санаб чиқсанг, ярим асрлик умр жуда оз туйилади.

Ёзувчи, шоир, драматург ва публицист, запасдаги полковник, олти марта Давлат мукофотининг лауреати Константин Симонов ҳаёт фаолиятини оддий токарликдан бошлади. Кейинчалик Адабиёт институтининг студенти ва Халхин-Гол яқинидаги воқеалар даврида армия газетасининг мухбири бўлди. 23 ёшлик йигитнинг «Чол» шеъри ва «Суворов» поэмаси ёш авторга катта шуҳрат келтирди. Мана шу дастлабки поэмасидаёқ Симоновда романчига хос сифатлар кўрина бошлади. У кейинчалик «Қуролдош дўстлар», «Тириклар ва ўликлар», «Солдат бўлиб туғилмайдилар» романлари қаҳрамонларини олиб ўтган йўлга тушди. Уруш йўли ҳақида гапиришдан олдин, бу йўлдан Серпилин, Синцов ва бошқаларни олиб ўтишдан аввал Симонов уни ўзи босиб ўтди. Унинг уруш йиллари ёзган ҳароратли шеърлари, жўшқин публицистик мақолалари, драматик асарлари ҳали-ҳануз севилиб ўқилади. Шоирнинг миллионлаб кишиларга ёд бўлиб кетган «Мени кутгил» шеъри ижодида алоҳида ўрин тутади. Бу шеърда шоир ўзига, ўз ҳаётига ва ишига жуда катта бадиий ва гражданлик талаблари қўйди. Бутун ижоди давомида шоир ана шу талабларга жавоб бериб келмоқда.

Улуғ Ватан урушидан кейинги йиллар Константин Симонов яна баракали ишлайдики, унинг пьесалари, сценарийлари, мақолалари, шеърлари, романлари кетма-кет экранлар, саҳналар, газета-журнал саҳифалари орқали миллионлаб кишилар қалбига киради. У мамлакат ва чет эл бўйлаб кўп кезади, қаҳрамонларини излаб топади, катта журналга ва адабий газетага муҳаррирлик қилади. Катта жамоат ишлари олиб боради.

Константин Симонов пьесалари мамлакатимиз йирик театрларининг ҳаммасида қўйилган. Режиссёр Михаил Ромм «Рус масаласи» пьесасини экранлаштирди. 1959 йилда Симонов совет адабиёти олтин хазинасидан муносиб ўрин олган «Тириклар ва ўликлар» романини ёзиб тугатди. Кейинги йилларда у Ўзбекистонда яшади. Абдулла Қаҳҳорнинг «Синчалак» асарини рус китобхонларига таништирди. Мирзачўлга бўлиб, замонамиз қаҳрамонлари ҳақида ажойиб асарлар ёзди.

Ёзувчи ҳамон ўзининг кўп йиллик ижодидаги асосий мавзуга содиқ бўлиб қолмоқда. У фашистлар Германияси устидан қозонилган буюк ғалабанинг 20 йиллигини ўқувчиларга машҳур бўлган бир неча асарлари билан нишонлади. Ҳозирда эса уруш бошланганлигининг 25 йиллигига қатор ҳужжатли материаллар асосида ишлаш билан тайёргарлик кўрмоқда. Бир неча ойдан буён К. Симонов ўзининг ҳарбий кундаликларини қайта ишлаш билан банд. У урушнинг дастлабки уч ойи ҳақидаги эсдаликларини тайёрламоқчи. Бу китобнинг ўнта бўлимида ўқувчи кўз олдида Ватан урушининг сира эсдан чиқмайдиган панорамаси намоён бўлади. Айни чоқда кинорежиссёр Григорий Чухрайнинг таклифи билан 1941 йилнинг кузида Москва учун бўлган жанглар ҳақида публицистик кинокартина устида ҳам ишламоқда.

Талантли совет ёзувчиси Константин Симонов яна жуда кўп асарлари билан халқимизни хурсанд қилади.

ЖАҲОН ЯНГИЛИКЛАРИ

ҚАРДОШ МАМЛАКАТЛАРДА

ТЕАТРЛАР КЎРИГИ

Бу ерда биринчи Варшава театр кўриги бошланди. Ю. Словацкий номли Краков драма театри Всеволод Вишневскийнинг «Ҳаётбахш ўлим» спектаклини биринчи бўлиб намойиш қилди. Кўрик миллий театрнинг 200 йиллиги ва Варшаванинг 700 йиллиги муносабати билан уюштирилди.

ДЎСТЛАР ҲУЗУРИДА

Руминия Социалистик Республикаси Буюк Миллат Мажлисининг таклифига биноан Монголия Халқ Республикаси Буюк Халқ Хурали раисининг ўринбосари, Монголия Халқ Республикаси Фанлар академиясининг президенти Б. Ширендиб бошчилигидаги Монголия Халқ Республикаси парламент делегацияси Бухарестга самолётда учиб кетди.

МИКРОБИОЛОГЛАР КЕНГАШМОҚДАЛАР

Софияда Болгария микробиологларининг биринчи съезди очилди. Съезд ишида СССР, Руминия, Греция ва Югославиядан келган меҳмонлар иштирок этмоқдалар. Съездда умумий медицина, ветеринария ва саноат микробиологияси проблемаларига оид доклад ва илмий ахборотлар бўлади. (ТАСС).

ОЛИМЛАР ҲАМКОРЛИГИ

СССР Фанлар академияси билан Польша Фанлар академияси ўртасида 1966 йилда ҳамкорлик қилиш тўғрисида протокол имзоланди. Протокол совет-поляк илмий ҳамкорлигини янада ривожлантиришни кўзда тутади.

ГУАМ БАЗАСИДАН ҚИЛИНГАН ҲУЖУМ

НЬЮ-ЙОРК, 26 ноябрь. (ТАСС). ЮПИ агентлиги хабар беради: Американинг Гуам оролида жойлашган «Б.52» типидаги стратегик бомбардимончи самолётлари Сайгондан 75 миля шарқи-шимолда Жанубий Вьетнам партизанларининг позициясига бугун яна ҳужум қилишди.

ЛЕОПОЛЬДВИЛЬ РАДИОСИНИНГ ХАБАРИ

БРАЗЗАВИЛЬ, 26 ноябрь. (ТАСС). Конго ҳарбий маъмурларининг Леопольдвиль радиоси орқали эшиттирилган ахборотида бундай дейилади: Конго бош министрининг собиқ ўринбосари Антуан Гизенга бугун эрталаб қамоқдан озод қилинган.

Айни маҳалда Конгода барча «қўпорувчи ташкилотларнинг» фаолияти тақиқланганлиги эълон қилинган.

Антуан Гизенга Патрис Лумумба кабинетида бош министр ўринбосари лавозимида ишлади. Сўнгра у Стэнливилда яшаб, Конгонинг ватанпарвар кучларига бошчилик қилди. С. Адулла ҳукумати вақтида А. Гизенга қамоққа олиниб, Болабемба оролига сургун қилинди. Ўтган йилнинг ёзида ҳукумат тепасига келган Моиз Чомбе ўзини А. Гизенгани «озод қилган» киши деб кўрсатди. Ҳақиқатда эса А. Гизенга Болабембадан олиб кетилиб, уй қамоғига маҳкум этилган эди.

ҚИСҚА ХАБАРЛАР

● ГАНА фанлар академияси ўз фаолиятининг олти йиллигини нишонламоқда. Гана фанлар академиясининг таклифига биноан, Осиё ва Африка мамлакатлари бирдамлиги Совет комитетининг Африка халқлари билан дўстлик Совет уюшмаси делегацияси Аккрага келди.

● КАЛЬКУТТАДА совет фильмлари фестивали бошланди. Ҳиндистон-Совет дўстлиги ойлиги муносабати билан мамлакатнинг бошқа бир қанча шаҳарларида совет фильмлари фестивали ғоят муваффақиятли ўтмоқда.

МАКНАМАРА ЛОНДОНГА КЕЛДИ

ЛОНДОН, 26 ноябрь. (ТАСС). АҚШ мудофаа министри Роберт Макнамара бугун Лондонга келди. Бу ерда Макнамара Англия ҳукуматининг вакиллари билан музокаралар олиб боради, сўнгра эса НАТОда қатнашувчи мамлакатлар мудофаа министрларининг махсус кенгашида қатнашмоқ учун Парижга жўнайди.

ЭЛЕКТР ЛИНИЯСИ ПОРТЛАБ КЕТДИ

ПАРИЖ, 26 ноябрь. (ТАСС). Франс Пресс агентлиги мухбирининг Лусакадан хабар беришига кўра, бугун Замбияда Кариб ГЭСидан (Жанубий Родезия билан чегарадош жойда) «мис минтақаси» конларига тортилган электр линиясида портлаш юз берди.

Хабарда айтиладики, портлаш Китва шаҳридан 40 километр жанубда содир бўлган. Полиция портлаш сабабларини текшира бошлаганлиги ҳақида хабар қилинади.

АВСТРАЛИЯ УСТИДА ЧАНГ ДОВУЛИ

КАНБЕРРА, 26 ноябрь. (ТАСС). Кеча Квинсленд ва Янги Жанубий Уэльс штатларида сўнгги 60 йил мобайнида мисли кўрилмаган қизил чангли довул юз берди. Довул Марказий Австралия томонидан келди. Шаҳарларни шундай зим-зиё босдики, йўловчилар 4—5 қадамдан нарини кўролмай қолдилар, ҳамма жойда чироқлар ёқилди. Довул юз берган зонага тушиб қолган самолётлар радио — навигация приборлари ёрдамида юргизилди, чанг булутларининг баландлиги 4—5 километрга ётди. Янги Жанубий Уэльснинг Ғарбий қисмида, тўла бўлмаган маълумотларга кўра, жуда кўп қўй ҳалок бўлган. Бази жойларда уйлар ва кўчаларни қалинлиги 3—4 сантиметр чанг қоплади.

ФУТБОЛ. ЛОНДОНГА ЙЎЛЛАНМА ОЛГАНЛАР

Яна икки мамлакат командаси Швейцария ва Корея Халқ Демократик Республикаси футболчилари Лондонга — жаҳон чемпионатининг финалига йўлланма олдилар.

Корея Халқ Демократик Республикаси футболчилари Австралия терма командаси билан Пном-Пен шаҳрида такрор учрашувни 3 : 1 ҳисобида ўз фойдаларига якунладилар ва футболчиларнинг жаҳон биринчилиги ҳал қилувчи «жанг»ларида биринчи марта қатнашиш ҳуқуқини олдилар.

Шимолий Ирландия терма командаси эса Тиранада Албания футболчиларини енга олмади. Ҳисоб 1 : 1. Муҳим очкони йўқотган ирландияликлар биринчи ўринни Швейцария терма командасига бериб қўйишди. Шундай қилиб, ҳозир 16 финалчидан 14 таси маълум бўлди. Булар Бразилия, Англия, Аргентина, Венгрия, Испания, Корея Халқ Демократик Республикаси, Мексика, Португалия, СССР, Уругвай, ГФР, Франция, Швейцария ва Чилидир.

„ХАЛҚОБОД" ЭКРАНДА

Пахта байрами муносабати билан Ўзбекистон кино усталари ҳам ўз санъатларини намойиш қилмоқдалар. Кинотеатрлар экранларида пахтакорлар ҳақидаги фильмлар кўрсатилаётир. Бу фильмларни яратувчилар кино томошабинлар билан учрашиб ўз ижодий режалари билан ўртоқлашмоқдалар.

Кино ҳужжатчилар қишлоқ томошабинларига жуда кўп илмий-оммабоп, ўқув, техника-ишлаб чиқариш фильмлари ҳадя этдилар. Байрам кунларида «Ғўзани механизация ёрдамида ишлаш», «Ғўза касаллиги ва унинг зараркунандаларига қарши кураш» фильмлари кенг намойиш қилинаётир.

Янгийўлдаги янги хўжалик ҳақида ҳикоя қилувчи «Халқобод» рангли илмий-оммабоп фильми ҳам экранларга чиқарилди. Бу асар янги типдаги бу хўжаликнинг структураси билан таништиради. Сценарийчи А. Бизяк, режиссёр И. Гибалевич агрокомплекснинг рентабеллиги, иқтисодий фойдасини кино тили билан очиб берганлар. «Халқобод» хўжалигида хомашё базаси ва саноат ишлаб чиқариши бир жойда бирлаштирилган. Бу хўжалик юритиш системасини тубдан ўзгартиришга, ҳар бир меҳнаткашнинг моддий манфаатдорлигини анча оширишга ёрдам берди. Келажакда комбинат ҳозирги кунда бутун Ўзбекистон бераётган мева ва узумга тенг ҳосил етиштиради. Бу ерда ҳар бир қарич ердан унумли фойдаланилади. «Халқобод»нинг бир гектар ери бошқа хўжаликлардаги уч гектар ердан олинадиган ҳосилга баравар маҳсулот бермоқда.

Г. АЛЕКСАНДРОВ.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР ● РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

28 НОЯБРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 12.00 — **Инглиз тили** (мактабгача ёшдаги болалар учун). 12.20 — **Байрамингиз муборак, ёш пахтакорлар!** 13.00 **Буюк ҳаёт саҳифалари** (Фридрих Энгельс туғилган куннинг 145 йиллиги муносабати билан). 13.30 —**К. Симонов асарлари экранда.**

Рус тилида: 14.30 — А. Гайдар. **Қора қалъа коменданти** (телефильм).

17.00 — **Талагай ботир, Қизча ва қуёш** (болалар учун).

17.30 — **Телевизион янгиликлар** (ўзбек, рус тилларида).

Ўзбек тилида: 17.45 — **Истиқбол эгалари** тележурнали («Ёшлик» студияси).

Рус тилида: 18.45 — **Қўшиқ—бизнинг ҳамроҳимиз**, 19.15 — **Муз қоронғилиги оралаб** (В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги олдидан).

20.35 — **Эшиттиришлар программаси.**

Ўзбек тилида: 20.40 — **Байрамингиз муборак, азиз пахтакорлар!** («Олтин водий»нинг махсус программаси).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 дан — **Фрунзе телестудияси эшиттиришлари.**

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 28/XI да **Оққуш кўли.**

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 28/XI да кундуз **Насриддин саргузаштлари**, кечқурун **Ўғирланган умр.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 28/XI кундуз соат 12 да **Ўғил уйлантириш** кечқурун янги спектакль **Қари қиз**, 29/XI да **Тошболта ошиқ.**

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА — 28/XI кундуз соат 12 да 4—6 синф ўқувчилари учун музикали лекторий абонементи бўйича: **«Совет композиторлари — болаларга»** деган темада **биринчи концерт-лекция.** Лектор — музикашунос **И. Акбаров.**

28/XI кундуз соат 3 да 7-11 синф ўқувчилари учун музикали лекторий абонементи бўйича: **«Ўзбекистон композиторларининг симфоник музикаси»** деган темада **биринчи концерт-лекция.** Лектор — музикашунос **И. Акбаров.** Абонементлардан ташқари билетлар Свердлов номли концерт зали кассасида кундуз соат 2 дан сотилади.

ЭСТРАДА ТЕАТРИДА — 29, 30/XI кеч соат 7 яримда **«Эстрадада ёшлар»** деган **Катта эстрада концертлари.** Билетлар сотилмоқда.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — 28/XI кундуз соат 12, 3 ва кеч 8 да Грузин цирки артистларининг хайрлашув гастроли.

29/XI дан **«Юность»** цирк коллективининг гастроллари бошланади. Билетлар сотилмоқда.

КИНО

Дайди (1 ва 2-серия). НАВОИЙ номли, «ЎЗБЕКИСТОН», «ИСКРА», (кундуз ва кечқурун). «МОСКВА» (кеч соат 10 да).

Бахтга аралашма — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Қоидасиз ўйин — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 12 ва 2 да).

Бу телба дунё — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 3, кеч 6-15 ва 9-15 минутда).

Всевед бобонинг уч олтин сочи — «МОСКВА» (эрталаб соат 10 да).

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри.

Р. 02466. Индекс 64969. Нашр. № 1900.